

ВІСНИК

VISNYK the **HERALD**

европейсько-політичний місяцник

YEAR XXXVIII, № 5
РІК XXXVIII, Ч. 5

MAY — 1985
ТРАВЕНЬ — 1985

ЦІНА .90 ЦЕНТІВ
PRICE \$.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

„Дружба народів” по-московському	
Пам'яті двох Героїв України	1
М. ОВЕРКОВІЧ — Лицар честі (Вірш)	1
ВАСИЛЬ ЛІТВИН — Ялта з перспективи 40 років	2
Пам'ятник св. Володимирові Великому у Вашингтоні	3
БОГДАН ЛІВЧАК — Комунізм у відступі	4
АНДРІЙ ЛЕГІТ — „Герої” (Сатиричний вірш)	7
ПРОФ. ВЯЧЕСЛАВ СЕНЮТОВІЧ-БЕРЕЖНІЙ — Із життя	
Анни Ярославни, королеви Франції	8
Хто такий Міхаїл Горбачов?	10
К. ШТАНЬКО — Відкритий лист	11
ЮРІЙ КЛЕН — Вождь (уривок із поеми)	11
ЛЕОНІД ПОЛТАВА — Райдуга (Поема)	12
Хроніка української культури: Померла Наталія Забіла	17
ПРОФ. ЛЕВ ШАНКОВСЬКИЙ — Ініціативний комітет для	
створення Української Головної Визвольної Ради, УГВР	18
Д-Р ОЛЕКСАНДЕР СОКОЛИШИН — Цікавий альманах (Рец.)	24
ПЕТРО КІЗКО — Чупринка (Вірш)	
Про один документ Гіммлера	

„ДРУЖБА НАРОДІВ” ПО-МОСКОВСЬКОМУ

За московською вказівкою — для пропаганди — Київ і Братислава у Чехо-Словаччині названі „містами-братами”.

Поїхав з Києва до Братислави член Спілки письменників України, якийсь Л. Копиленко. Там його зустріли представники словацького ЦК партії, і один із них сказав: „Ми прагнемо дружби, ще тіснішої і конкретнішої співпраці”...

Виявилося, як поінформувала „Літературна Україна” ч. 24/1984, що в Чехо-Словаччині не можна передплатити ні одного видання з України, навіть у Братиславі! Цитуємо:

„Ці зустрічі виявили, на жаль, і прикру подробицю — як і раніше, до наших колег і побратимів не доходить українська періодика. Писалося і говорилося про це не раз, а справу з місця й досі не зрушене — в каталогах „Міжнародної книги” вона не значиться, отже, і передплатити її не можна”.

Що ж тут додавати?...

СВОБОДА НАРОДАМ! — СВОБОДА ЛЮДИНИ!

ВІСНИК

ПАМ'ЯТІ ДВОХ ГЕРОЇВ УКРАЇНИ

Кожного року в місяці травні вільна українська спільнота вшановує пам'ять двох новітніх героїв українських визвольних змагань: Головного Отамана Симона Петлюру і Полк. Євгена Коновалця, тверця УВО і ОУН.

Обоє тісно співпрацювали у вільному Києві, обоє обороняли українську столицю з допомогою зброї від московських білих і червоних нападників, обоє не склали зброї по закінченні тієї фази змагань. Симон Петлюра працював для визволення України у Франції, в Парижі, де й загинув 25 травня 1926 року з руки Шварцбarta — підісланого ворога. Полк. Євген Коновалець, командир найкращої воєнної частини у Києві, Січових Стрільців, був засновником Української Військової Організації, УВО, а потім і славетної Організації Українських Націоналістів, ОУН. Він також загинув з руки підісланого Москвою ворога, у Роттердамі, 23 травня 1938 року.

Націоналісти-соборники Симона Петлюри і Євгена Коновалця назавжди закарбувалися в пам'яті вічного українського народу. Вони залишили також свої заповіти, які далі поєднано здійснюють революційна ОУН — через елативну УПА, УГВР та інші формації.

„Як довго немає Самостійної Української Держави, так довго не буде порядку в Європі”, — учив Євген Коновалець.

„В українську державність ми віруємо, в її неминучості ми переконані”, — стверджував Симон Петлюра. Він зазначив: „Справа здобуття Української Держави — це справа цілої

Формула „єдина держава” щодо СССР — глибоко образлива для народів Советського Союзу, насамперед із загально зрозумілих причин для неросійських народів, які сприймають її як ідею позбавлення їх (права) на власну національну державність...

Юрій Бадзьо, політв'язень, Москви

М. Оверкович

ЛИЦАР ЧЕСТИ

Чести своєї чікагу не дам,
Не вступлюся й п'яді одної;
Не кину на сміх і на глум ворогам
Козацької зброй ясної.

Ім'я України вписав я на щит,
Девізом — святу перемогу —
В нєдолі і долі на протязі літ
Молився Единому Богу.

Хай стріли ворожі зрадливо летять
В одкриті безбоязно груди: —
Честь горду лицарськую смертю взяти
Без силі і боги, і люди...

Так! Чести в наруту нікому не дам,
Не вступлюся й п'яді одної;
Не кину на сміх і на глум ворогам
Козацької вірної зброй!

нації української, а нє якоєс кляси чи партії”.

Український Визвольний Рух, зокрема Організації Українського Визвольного Фронту неухильно виконують святі заповіти Петлюри і Коновалця, йдучи за заповітами також загинулих у боротьбі проти Москви новітніх героїв України — Головного Командира УПА Тараса Чупринки — Романа Шухевича і голови Праводу ОУН Степана Бандери.

Україна — в неволі. Україна в стані війни з Росією.

Вшановуючи пам'ять новочасних Героїв нашої нескороної нації, збільшим зусилля і труд, зміцнім дисципліну, будьмо жертвенними, заохочуємо українську молодь до наших великих лав, для дальших змагань, які раніш чи пізніш закінчаться розвалом імперії московських тиранів!

Василь Литвин

ЯЛТА З ПЕРСПЕКТИВИ 40 РОКІВ

У лютому 1985 р. минуло 40 років від конференції в Ялті, на якій „Велика трійка” — Рузвельт, Черчіль, Сталін поділили Європу на два бльохи, віддаючи нечаситній Москві цілу Середню Європу. Прелюдію до Ялти була конференція в Тегерані в 1943 р., на якій вирішено долю 125 міл. людей, яких віддано на поталу червоному московському молохові за ціну союзу у війні з Гітлером. Хотіли знищити чорта при помочі диявола. Рішено, що СССР виповість війну Японії. У нагороду мала Москва дістати Сахалін, Курильські острови, Порт Артур, контролю Манджурської залізниці.

СССР виповів війну Японії 8.8.1945, коли Японія лежала вже на лопатках. 6.8.45 американці скинули атомову бомбу на Гірошіму, 9.8 на Нагасакі, а кілька днів пізніше Японія скаптулювала, отже Москва дістала ті всі концепції на Сході задармо, без одного пострілу, — головно завдяки Рузвельтові і його дорадникам.

В міру того, як Червона армія посувалася на Захід, апетити Москви росли. Плян поділу Європи на зону впливів мав на меті не тільки совєтську контролю цілої Німеччини, поділеної на малі державки, але й ціла Західня Європа мала бути під безпосередньою домінацією Москви. В той спосіб мав здійснитися давній плян-мрія монгольських ханів з XIII ст. — Евразійська імперія від Атлантику до Пацифіку. Сталін спритно висував той плян при кожній окazії. Рузвельт кілька разів заявляв,

що Америка відтягне по війні свої сили з Європи. Англія буде зайнята своїми клопотами і не буде втрутатися до справ Європи, а Францію де Голя Сталін трактував як цілковито здеморалізовану і безвартісну; отже, дорога до опанування Західної Європи буде відкрита. В додатку Рузвельт запропонував концепцію чотирьох жандармів: ЗСА, Англія, СССР, Китай. То було в стилі Орвела „1984”, де вся плянeta поділена на 3 бльохи: Океанія, Евразія, Далекий Схід. Сталін висував ще й інші домагання: спільна акція проти Єспанії ген. Франко, анексія Константинополя і карт-бланш в Дарданелях, анексія Східної Пруссії, прилучення Галичини, Закарпаття, Буковини до УССР.

На щастя, Москва завчасно розкрила свої карти і Захід поволі почав усвідомлювати московську небезпеку. Москва розраховувала на те, що Німеччина знищена і виснажена війною країна, в якій запанує голод і безробіття, стане спілою грушкою, яка сама впаде у червону московську торбу, бо нужда, голод і безробіття — то найкращі союзники комунізму. Тим часом плян Маршала і німецька працьовитість доконали „німецьке чудо”. Протягом кількох років Зах. Німеччина стала однією з передових індустрійних країн світу. Західні альянти залишили свої дівізії в Європі, так що мілітарний вакуум, на який розчисляла Москва, був заповнений. Візія опанування Зах. Європи залишилася, покищо, в сфері „лобожників” бажань Кремля.

Велика трійка видала Декларацію, яка гарантувала звільненій Європі демократичні права, уряди, вибрані у вільних виборах, згідно з бажанням народів. Що з тими демократичними правами сталося, знаємо добре. Москва цинічно потоптала ті гарантії і насадила багнетами свої маріонеткові уряди в країнах, звільнених від гітлерівських окупантів. Нічого не було постановлено в Ялті про поділ Німеччини ані про сфери впливів у повоєнній Європі. Окупація Середньо-східної Європи Москвою не має жодної правної підстави; ані договір в

“VISNYK” — “THE HERALD” (ISSN 0042-7004) is published Monthly, except July and August, when bi-monthly for \$10 per year by the Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., 136 Second Avenue, New York, N.Y. 10003. Second-class postage paid at New York, N.Y.

POSTMASTER: Send address changes to THE VISNYK — THE HERALD, P. O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y. 10276.

Ялті, ані пізніше в Потсдамі не гарантували Москві тих прав. Виною західних держав було мовчазне погодження зі станом, накиненим народам Середньої Європи. Проблема поневолених народів у московській імперії, ані геройчна боротьба УПА не були предметом нарад у Ялті; то було табу, якого не вільно було порушувати!

През. Реген заявив у серпні 1984 р.: „Хочу ствердити, що ми відкидаємо будь-яку інтерпретацію порозуміння в Ялті, яка сугерувала б згоду Америки на сфері впливів. Навпаки, уважаємо те порозуміння як зобов'язання трьох суперпотуг до віdbудови повної незалежності і забезпечення вільних демократичних виборів у всіх країнах, звільнених від нацистів по Другій світовій війні. Немає підстав до звільнення Советів або нас самих від тих зобов'язань. Будемо неустанно домагатися повної згоди з Хартією ОН, з заключним Актом Гельсінських домовлень та з іншими міжнародними договорами, що гарантують елементарні права людини”!

Польська преса виливає крокодилечі слізози, що Ялтинська конференція забрала у них східні „польські землі”. Ось що пише Станіслав Сталь в закордонній газеті „Вядомосці Польські” з 2.3.85: „Мусимо бути готові до оборони перед ревізіонізмом німецьким і так само готові до боротьби за належні нам східні землі, забрані у нас безправно в Ялті”. Аякже, апетити не малі! Не віддамо німецьких земель і мусимо знову загарбати західні українські й білоруські землі! Кажуть, що історія є учителькою життя, але найкраща учителька нічого не навчить ледачих і зарозумілих учнів... Таких провчає зброя.

Нічого не навчила історія і поляків, вже їм раз Львів виліз боком і знову готуються до походу на Схід по золоте руну. Хотять нас знову ущасливити пацифікаціями, Березами

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ПОМІЧ У ЗСА І В КАНАДІ — ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ОБЕЗПЕЧЕНЕВА, А Й ГРОМАДСЬКИ АКТИВНА УСТАНОВА. ЧЛЕНСТВО В УНПОМОЧІ — ЦЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ РОДИНИ І ДОПОМОГА УКРАЇНСЬКИЙ СПРАВІ

ПАМ'ЯТНИК СВ. ВОЛОДИМИРОВІ ВЕЛИКОМУ

Советська Росія, з допомогою деяких закордонних росіян-емігрантів, розгорнула широку закорисну атаку на Заході, мовляв, св. Володимир Великий — це „російський князь” і в 988-му році відбулося хрещення не України, а... Росії (якої тоді ще не існувало).

Щоб замаркувати в історії українськість цього всенародного нашого свята — Тисячоліття хрещення України-Руси — Організації Українського Визвольного Фронту вирішили робити старання про встановлення у столиці Америки пам'ятника св. Володимирові Великому — Хрестителеві України, з відповідним двомовним написом. Такий пам'ятник був би дошкільним ударом по неправдивих твердженнях Москви, яка намагається приєвоїти собі нашу вікопомну подію, а факт встановлення — поруч Тараса Шевченка — такого пам'ятника дав би сил українському народові на Батьківщині в боротьбі проти окупаційної Росії.

Ми все як один маємо підтримати цей великий задум!

Сподіваємося, що створений Крайовий Комітет для відзначення Тисячоліття в ЗСА, на чолі з Митрополитами усіх українських Щерков та Пресвідами євангельських об'єднань, під керівництвом д-ра Юрія Старосольського, підтримає якнайбільш активно цей шляхетний задум.

Пам'ятник Хрестителеві України Св. Володимирові Великому має стати в 1988 році дійсністю у Вашингтоні! (Л. П.). . .

Картузькими, тіормами, шбеницями, польськими колоністами і т.п. благами. Ялта відібрала полякам то, що вони силою загарбали 25 років раніше, користаючи з тяжкої ситуації, в якій знайшлася Україна, загрожена червонюю Москвою. Сьогодні збирають дивіденди своєї нерозумної політики в минулому. Радимо Сталям і ко. подумати наперед, як позбутися опіки „старшого брата” Івана, які будуть вибиратися в похід на Схід.

Часи, коли вони гуляли безкарно в Західній Україні, минули безповоротно. То мертві ми-нувшина, а мертві з гробу не встають, хіба в Судний день!

Богдан Лівчак

КОМУНІЗМ У ВІДСТУПІ

У нас час комунізм не є якимось однорідним явищем, бо він, комунізм, не був уведений одночасно на усіх теренах, на яких він зараз існує.

Вперше і найскоріше комунізм був запропонований на теренах, які були в межах царської Московії, а найраніше, то таки у самій Московії, після упадку царського режиму, по т.зв. жовтневій революції.

З хвилиною, як комуністи вже в цілості опанували всю Московію, їхні апетити ще більше загострилися і вони фальшом, облудою і насильством почали загарбувати дальші країни, як Україну, Білорусь, Кавказькі країни і т.д., і так під прикриттям „всесвітньої революції” почав поширюватися новочасний московський імперіалізм, продовжувач царського.

Друга світова війна була немовби слідуючим етапом поширення ідеї комунізму, а насправді московського імперіалізму. Бо як же інакше вияснити присутність московських полчищ в усіх сателітських країнах?

Третім етапом був приїзд до влади комуністів у Китаї, які війною побороли війська Чанг Кай Ші.

Четвертий етап — це поширення комунізму на теренах Африки при допомозі військових експедицій Кастро з Куби, яких утримує Москва. Так при помочі Москви прийшов до голосу комунізм у Азії, у В'єтнамі, Камбоджі, Ляосі. Таким способом прийшов до влади і Кастро на Кубі.

Як бачимо, 67 років цей комунізм „щасливий люд” в першу чергу московську імперію, в тому і загарбану Україну, і поки що не видно ніяких познак на якісі менші чи більші зміні в ССРС. Тільки розвал того диявольського творища принесе визволення для поневолених народів. Поки що припущення, чи доживе московська імперія до 1984 року, не здійснилося, а рік 1984 вже за нами.

Але комунізм, як ідея, вже розкладається.

Вже інакше ставляться до того московського комунізму країни-сателіти: Польща, Румунія,

Мадярщина, Югославія й інші.

У Польщі дали вільний вибір у сільсько-гospодарській системі, але все одно режим це приватне сільське господарство трактус помачушиному, з нього тягнуть як найбільше, бо колгоспи чи радгоспи ледве клигають.

Мадярщина і Югославія кілька років тому переорганізували своє сільське господарство: замінили колгоспи на родинні господарства, які відразу збільшили харчову продукцію і сільські прибутки, хоч і які вони скромні. Югославія першою з комуністичних держав дала дозвіл творити приватні підприємства у торгівлі і навіть у легкій промисловості. Одним словом, та, колись возвеличувана, „загірна комуна” відходить у „засвіти”.

Дехто пише, що московська усупільнена економія не спроможна витримати конкуренції із зовнішнім, вільним світом, у якому діє вільна економія.

Тут прямо нема що й говорити про якусь конкуренцію, бо ж самі підневільні громадяни ССРС з огидою відкидають вироби советської продукції, а стараються на чорному ринку придбати закордонні товари. Економічний застій і колосальні видатки на озброєння вже довели до того, що московська імперія ніколи ще не була в такій великій економічній скруті, як під цю пору. Та й застарілу московську зброю купують ті, які є залежні від Москви.

Відсталість московської економіки впливає на постійне дальнє розхитування московсько-большевицької системи.

У висліді зачарованого колеса „комунізму” новий московський вожак не зміг нічого путного сказати, лише визнав, що московська імперія опинилася в економічній кризі. Що ж він може зробити? — запропонував цілий ряд сільсько-гospодарських реформ...

Реформи в теорії це одна справа, а дійсність — інша. Урожай 1984 року був менший, як передбачували. З того бачимо, що населення ще дошкільніше відчує нужду, коли вже є різні обмеження достави харчів.

Ось для прикладу, що оповідає туристка, яка іздила в Україну. З Америки до Швейцарії частували їх — туристів, усякими ласощами на літаку; швейцарці присмно і привітно з людьми говорили. У московському літаку „угощалі” їх хлібом з маслом і залежаним сиром та ще й вовком дивилися на людей. Так це в літаку! А маси населення, і в першу чергу поневолені народи, і того хліба з маслом та сиром не завжди мають.

Кожному здорову думаючому ясно, що Черненко не міг сказати нічого нового... І чи можна сподіватися від Н. Горбачова, „спеца” від сільського господарства, якогось чуда?

Москва мілітарно сильна тому, що грабує поневолених, та увесь час західні держави, із Америкою включно, підсилюють ту мілітарну силу Москви. За през. Регена це частково вже увірвалось. Тому то так наполегливо московський цар тужить за детантою, з якої тільки Москва мала користь. Літа минають, всякі винаходи стають перестарілими, приходять на їх місце свіжі моделі, а застарілі тріба вилучувати. Москва у своїй технічній спроможності є стало позаду. Пройде ще кілька років, і вся московська зброя буде перестаріла (це повинні мати на увазі американські провідники і не допустити шпигунів!).

Москва, засліплена своїми плянами „світової революції”, — поширення імперії — поставила себе поза рамки сучасного напрямку світової економіки. Московські вожаки знають, що вільна світова економіка для них капличка: вони втрачають рацію свого існування й обіцянок „раю”, бо вільна система має більшу економічну вагу, а отже і політичну силу.

Це найкраще усвідомили червоні китайці, однак запізно. Китайську революцію 1949 р. загально назвали „агарною реформою”, яка ще й нині лежить непорушною колодою. Комунізм завів Китай на безпросвітне бездоріжжя. Не помогла Китаєві ні „червона книжечка” Мао, ні його „скок вперед”, ані „наукове” пустомельство марксистів. Тому теперішні наслідники Мао починають борратися, шукати виходу.

Дент Шіяо-Пінг уже значною мірою провів ліквідацію комуністичних колгоспів, творячи

приватні сільські господарства; селяни можуть продавати приватним торговцям зерно, якщо у них залишається по здачі державі призначеної кількості.

Важче йде відмова від комунізму у Польщі, там є 75% приватних господарств, а решта — колгоспи. Не так то легко запровадити під комуністичним режимом, який в цілості залежний від Москви, приватні господарства.

У Польщі є сильна і добре зорганізована Католицька Церква. Вже довший час ішли переговори між Церквою і урядом у справі допомоги приватним господарствам. Є достовірні вістки, що комуністичний уряд інедовзі схвалив закон про „Рільничий фонд”, який мав би бути в цілості під контролем церковних чинників. Передбачають, що висота того „Рільничого фонду” може досягнути 4 мільярдів дол. і навіть більше. Зробити щось таке означає поставити Церкву у якусь спеціальну позицію упроти державної сили, контролюваної безбожниками. Знову — протиріччя.

Жорстока дійсність із творенням робітничої спілки „Солідарність” повинна поляків посвіти і усвідомити, в якому становищі є зараз польська сателітна держава. Бо це, що починається творити по другій стороні фронту, не дає причин до оптимізму. Москва не спить, там також „роблять”. Ще в травні 1984 р. польський уряд руками Ярузельського підписав у Москві господарський договір на 15 років. Москва вбачає у тім договорі велику важливість: за тих 15 років Москва плянує обмотати польське господарство, що може дійти до цілковитого затертя різниці між польською господаркою і московсько-болшевицькою системою.

Які „благодаті” випливають із того договору? Три четверті торговельного обороту Польщі будуть тільки з совето-російською імперією. Москва буде постачати всі господарські пляни, технічні проекти (у тому й викрадені шпигунами із Заходу, Л.Б.), різне машинове обладнання, енергетичні засоби. Заздалегідь так задумано, що уся польська продукція буде йти на московські терени, себто ринком збуту стане СССР. Все це для того, щоб цілком вилучити будь-який зв'язок Польщі із західними госпо-

дарськими чинниками. Вже й тепер московський давун добре стискає Польщу своїми старшо-братськими „обіймами”.

Добре мусять продумати польські церковні чинники, чи пляни сільсько-господарського відбудування справді вийдуть на користь польським селянам?

Також і ватиканські чинники — дипломати повинні добре попрацювати, щоби 15-річний плян Москви не був зашморгом для Польщі. Коли ішли переговори, ватиканські чинники дуже натискали, надавали великої ваги компромісам для уряду.

Колись казав нам польський в'язничний сторож у Бригідках у Львові: „З Гітлерем дами собє раден, а зе Сталіним жиєми в 'згодзе'... Сталіна вже нема, але поляки мусять подумати, яка „згода” має бути з Москвою, і чи часом ватиканські чинники не перетягнули „дипломатичну” струну?

Годі погодитися, як дехто твердить, що те, що зараз затівають московські вожаки, є випливом їхньої старечої закам'янілості і паранойдального стану. Не менше закам'янілими є і молодші москвина, хоч може вони ще не паранойки. Про те, з якою погордою ставилися москвина до чужинців-спортивців на Олімпіаді в Москві в 1980 р., багато писала міжнародна преса.

Справа в тому, що величезна вільна цивілізація вигодовує свого смертельного ворога, який відкрито і безсоромно проголошує свою мету: знищення цієї цивілізації — з диявольською послідовністю, серпом, молотом і атомовими бомбами.

Тепер пригляньмося до Китаю, того — раніше — правовірного марксистського ісповідника.

Ми були свідками, як тут, у Америці, гостював Денг Шіяопінг, які різні рожеві гороскопи змальовував він, на спілку з американськими фірмами. Та покищо всі одноголосно ствердили, а китайці в першу чергу, що здійснення тих плянів у життя вимагатиме величезних зусиль.

Покищо китайці опрацюють різні пляни, на основі яких можна ангажувати навіть за-

кордонні капіталовклади, а також підприємства з капіталом китайців із закордону, з різних країн, як із Гонконгу та Макао.

Зараз Китай комуністичний став головним центром уваги світової преси та західних економістів. Китайський уряд в Пекіні проголосив 20-го жовтня 1984 р. плян, що рішуче міяс систему своєї економії. Центральний провід комуністичної партії заявив у повідомленні, що вирішено змінити дотеперішню форму економіки з центрально-планованої системи, щось як у московській імперії, — на більшу гнучкість, таку, яку впровадили в Мадярщині і Югославії. У повідомлені пояснюють, що нсва реформа є великим зворотом від минулої системи. Там застерігаються, що відразу не можна буде осiąгнути кращих вислідів. На поправу положення треба кількох років.

Китайські власті імущі, як про це пишуть західні знавці, відважилися на дуже рішучий і реалістичний крок.

У московській імперії усе по-старому, а харчі будуть далішне докуповувати в капіталістичних „акул”.

Подають різні причини, чому Китай пішов на такий рішучий крок. Здається, що мимо тої жахливої м'ясорубки, в народі ще були надто живі старі традиції, і тому власті імущі з Денгом Шіяопінгом на чолі завернули ту „агарну реформу” з 1949 р. на правильний шлях. Денг Шіяопінг за тих 8 років найвищого головства в Китаї започаткував великі зміни: дослівно зліквідував колгоспи, відновив родинні господарства.

Головна мета змін: на протязі кількох років понад один мільйон державних торговельних підприємств і фабрик мають бути звільнені з-під державної опіки, а також плянування; вони будуть розвиватися чи падати, в залежності від здібності власного керівництва; також робітники перейдуть вповні під адміністрацію тих підприємств і фабрик.

В пресі пишуть, що переміна у сільськім господарстві 1978 і в наступних роках виявилася такою успішною, що критики в більшості заспокоїлися.

Та все ж таки реформи міської індустрії не

проходять задовільно. Є ще багато фабрик, які не дають прибутків, а тратять..

Метою нового керівництва Китаю є вчетверо збільшити видайність сільського господарства і фабричної продукції до кінця ХХ століття.

Тут слід пригадати, що Китай в 1978 р. мав 900 мільйонів населення й продукував тільки 293 мільйони тонн зерна. Китай продукував всього 15 мільйонів тонн криці (стільки продукує Італія, яка має 50 мільйонів населення).

Денг передбачає, що треба 30-50 років, щоб Китай дорівнявся до економічно розвинутих країн.

Світовий банк подає, що в 1982 р. національний дохід Китаю досягнув 312.5 мільярдів дол., це в порівнянні з другими державами дуже мізерно.

Ta все ж таки добре, що брешті знайшлися люди, які докладають усіх зусиль спінити божевілля, яке зветься комунізмом.

А що ж на це новий гензек М. Горбачов, Москва?

ПРЕЗИДЕНТ РЕГЕН ПРО УКРАЇНУ

У кінці березня 1985 р. у Вашингтоні президент Рональд Реген заявив перед представниками Середньої Америки (Латинської), що окупована комуністами Нікарагва „вживає сталінської тактики переселювання”.

Президент сказав: „... Скільки вже разів ми бачили користування такою тактикою примусового переселювання людей — в Україні, у В'єтнамі, в Камбоджі, Анголі, Етіопії й де-інде”. Президент звернув увагу, що деякі американці і досі не розуміють імперіалізму-комунізму.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ПОШИРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ „ВІСНИК” — ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ

НАЦІОНАЛЬНО-ВІЗВОЛЬНОЇ ДУМКИ!

НАЦІОНАЛЬНА ПРЕСА —
НАЦІОНАЛЬНА ЗБРОЯ!

Андрій Легіт

ГЕРОЇ

(До 40-ліття „громпобеди”)

В книгах, у етері „культ героїв” —
Муроців, добринь, багатирів,
Ніби в час війни на полі бою
Кожен болем „родини” горів.

Наче свідка й однією не стало
Із мільйонів „доблесних” бійців,
Що від німців з фронту утікали,
Як від кібця зграї горобців.

Перші — генерали й комісари
На танкетках, автах, вороних,
Партквитки свої палили, рвали,
Ордени губили і... штани.

Від наркома не було і вістки,
Всі забули „уперъєд”, „урра” —
Мов овечки, розбігалось військо
По лісах, по луках, по ярах.

Нащо ж українцям й іншим гнаним
У окопах гнити ніч і день
За чужу імперію, тирана,
Голод, холод, тюрми, МВД!

У полон здавалися без бою,
Відступали в паніці назад,
Сіяли спустошення, розбої
Від Карпат по Тулу й Волгоград.

Лиш тоді, коли дізнались згодом,
Що в полоні ворог морить, б'є,
Ішли у бій не за „атца народов”
І „родину”, — а за життя своє.

Із підготованої до друку збірки
„Зима” (Англія).

ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВИЙ
ФОНД „ВІСНИКА”?

Проф. Вячеслав Сенютович-Бережний

ІЗ ЖИТТЯ АННИ ЯРОСЛАВНИ, КОРОЛЕВИ ФРАНЦІЇ

У 1925 році в журналі „Стара Україна”, число 6, Львів, була надрукована дуже цікава і історично обґрунтована стаття І. Борщака під назвою „Анна Ярославна, королева Франції”. До статті був доданий її портрет праці гравера-флямандця Якобуса де Біс та її фантастичний „герб”.

Після Другої світової війни цій королеві була присвячена низка статей в українській мові. Писав про неї і я.

Між тим, на деякі подробиці її життя треба звернути окрему увагу. Передовсім згадаю коротко про обставини її шлюбу з королем Франції Генріхом I. В 1048 році король вислав до Києва посольство на чолі з епископом з Мо Готье Савейром та лицарем Госленом де Шаліньє сватати за себе княжну Анну Ярославну, слава про красу якої рознеслася про всій Европі, а її батько — могутній і багатий великий князь Ярослав Мудрий був поважаний всіма державами.

Ярослав дав згоду і Анна з великими скарбами віїхала до Франції. Вінчання відбулося в Реймсі 14.5.1049 року.

З чоловіком Анна жила щасливо. Вона була дуже розумна, гарно освічена і культурніша ніж її неграмотний чоловік. Король радився з нею в державних справах, і тому на деяких актах стоїть: „За згодою дружини моєї Анни”. Пізніше, коли Анна перейшла на католицьку віру, вона стала зватися Агнесою.

У серпні 1060 р. Генріх I помер. Анна залишилася вдовою з двома хлопчиками, Філіпом, майбутнім королем, та Гюгом, що став родоначальником галузі королівського дому Вермандуа (Орлеані). Був ще третій син, Роберт, але він помер малим. Малолітній Філіп став королем під опікою матері та графа Бодуена Фландрського. Гюго загинув у першому Хрестоносному Поході (1096-1099).

Королева часто полювала в лісах Сенлісу, близько Парижа, де вона заснувала монастир св. Вікентія. У ще молодій і надзвичайно гарній королеві, очевидно вже давно був закоханий граф Рауль III де Крепі і Валюа. В другій половині 1062-го року, під час полювання в лісах під Сенлісом, граф Рауль захопив королеву і відвіз її в свій замок, де їх повінчав замковий капелян. Треба думати, що і Рауль подобався молодій вдові. Це подружжя не було законним, бо граф Рауль мав дружину, з якою не жив, вважаючи, що вона не була йому вірною. Цю його жінку звали Елеонорою (Альеною).

Вона поскаржилася на чоловіка Папі римському Олександрові II, який доручив провести слідство,

а графові Раулеві наказав відпустити королеву в Париж. Цікаво, що в своїй жалбі Елеонора описала Анну як красуню, якій нема подібній на світі.

Рауль не послухав Папи. Він був багатший і могутніший, ніж сам король Франції.

У молодого короля залишилися приятельські відносини з Раулем, вони зустрічалися та, навіть, підписали разом грамоту аббатству Хасон.

З другим чоловіком Анна жила щасливо. В 1074 році Рауль помер в Мондіньє. Попрощавшись з підданими графа, які її дуже любили за доброту і щедрість, Анна повернула до сина Філіпа. Зберігся акт з 1075 року про заснування монастиря Нотр Дам де Понтлеве, який вона підписала разом із сином, але як „мати короля Філіпа”. Існувала гіпотеза, що вона повернула до Києва, але ніцо це не підтверджує. Історик Карамзін писав: „Честолюбие, узы семейные, привычки и вѣра католическая, ею принятая, удерживали сию королеву во Франції”. (Том II, ст. 24).

Від подружжя з графом Раулем де Крепі і Валюа Анна мала сина Роберта і доньку Емму.

Французький історик наших часів дюк де Кастрі (de Castrie) в своїй праці „Книги королів і королев Франції” пише: „Анна Ярославна мала одного сина, який носив орієнタルне по походженню ім'я Філіп”. Відомому історикові соромно не знати, що від короля Генріха вона мала трьох дітей, а від графа Рауля двох.

Точна дата смерті Анни невідома, але треба вважати, що вона померла в кінці 70-их років.

11.6 1662 р. на засіданні Французької Академії Наук геральдик і історик Єзуїт Менестріє прочитав доповідь про одну могилу в аббатстві Вільє, яку він вважав могилою королеви Агнеси (Анни).

„В церкві аббатства Вільє, читав він, в кутку знаходиться ця могила. Це рівна плита з відбитими краями. На плиті вирізано зображення королеви з короною на голові. Корона у вигляді шапки, яку носять електори німецького Імператора. На могилі написано по латині: „Тут лежить пані Агнеса, дружина Генріха короля...” Далі напис стерся і прочитати його неможливо.”

Історик П'єр Шарль Левеск висловився, що Менестріє помилився, коли читав напис на могилі, бо згідно свідоцтву інших осіб, які її бачили, після імені „Генріх” нема слова „короля”. До нас дійшло свідоцтво Теулюра, якому було доручено вікарієм

^{*)} Ця церква була знищена революціонерами в кінці XVIII століття.

аббатства ще в 1642 році прочитати цей напис. Теулюр слова „короля” не бачив.*)

В „Історії Франції”, яку написав Франсуа де Мезерей (Париж, 1643, частина I, знаходиться зображення Анни Ярославни вже згаданого нами гравера-флямандця де Біс. Під ним написано: ріха Г”.

Де Біс довший час перебував у Франції та міг використати фреску, що знаходилася в монастирі св. Вікентія в Сенліс і скульптурне зображення королеви на порталі монастиря. Під час революції монастир був знищений.

Масно ще венеціянську гравюру невідомого артиста, яка являється його вільною композицією і зображує типову жінку 17 століття. Вона була вміщена в журналі „Київська старина” за 1888 рік, кн. 5, разом з короткими даними про Анну. Існують ще зображення королеви, зроблені на підставі гравюри де Біс, але в стилізованому вигляді.

На наш погляд, праця де Біс дає найбільше можливу подібність Анни Ярославні.

Советський вчений Б. Граков у праці „Культура Київської Русі” (Москва, 1947) подав знімку фрески в Соборі Св. Софії в Києві, на якій бачимо дві дівчини. Одну він вважає Анною, а другу — її сестрою Елізаветою.

У праці французького генеолога 16-го ст. Клода Парадена „Родинні зв’язки королів Франції” (Ліон, 1567 р.) знаходиться так званий „герб” королеви Анни. Він має вигляд двох зложених до себе трикутників. Із них лівий (білий) містить 10 королівських лілій, а правий (чорний), як пояснює Параден, являється гербом землі, де народилася Анна, себто Київської Русі. Це двері з відкритими двома половинами і зубчатим верхом. Вниз ведуть дві ступені сходів.

Проф. Борщак висловив здогад, що це мають бути київські Золоті Ворота, а П. Холодний, що то неправильний Тризуб. П. Холодний навіть збирався написати студію про цей герб.

Ні проф. Борщак, ні П. Холодний геральдиками не були та не знали, що цей герб являється вигадкою уяви Парадена, бо в добі Анни Ярославни герби ще не існували взагалі. Між тим середньовічні геральдики були переконані, що герби мали люди біблійних часів, навіть Ной, Самсон, цар Давид, цариця Семіраміда та, звичайно, герої Гомера. окремі емблеми існували в прадавні часи у деяких старовинних родів і народів, але вони гербами в пізнішому значенні не були.

Герби поступово витворюються під час Хрестоносних походів (1095-1270), коли стало потрібним по емблемах на зброй та, головно, щиті встановити особу і національність лицарів. З бігом часу герби стали вживати монастирі, міста, окремі установи та навіть міщани великих міст, але герби міщанські трохи відрізнялися від „благородних”. Вони не ма-

ли корон, шлем мусів бути повернутим в геральдично праву сторону.

В Польщі герби могла вживати тільки шляхта, рівно як і на Литві.

Ми не знаємо, чи Анна Ярославна мала свою особисту печатку, але король, очевидно, мав, бо до нас дійшла його печатка на одному акті ще від 1035 року. Сам король сидить на троні і держить у правій руці лілею.

В гербах королів Франції лілеї появляються як емблеми під час правління короля Людовика 7-го Молодого (1137-1180), але кількість їх довший час мінялася.

В музеї Реймсу протягом багатьох років знаходилося Євангеліє, за переказом, привезене кн. Анною Ярославною до Франції.

22.VI 1717 року цар Петро I, по дорозі у Версалль, побував у Реймсі, але його не оглядав. Між тим у хроніці аббатства св. Ремігіана на стор. 68 записано, що придворні царя його бачили і навіть могли читати першу частину, а другої не могли, бо була написана незнайомими ім літерами.

На початку минулого століття це Євангеліє, на якому, за переказом, присягали королі Франції при коронації, почало близче цікавити вчених. Чеський вчений Копітар у тридцятих роках переклав його на латинську мову, разом з поляком-палеграфом Ястребським, а француз Сільвестр, що був ритівником, зробив копію з оригіналу. На жаль, я не мав можливості познайомитися з пізнішими дослідами Євангелія, які безумовно існували. Пані А. Шумкина в своїй праці „Древняя Русь”, що була надрукована в Парижі після Другої світ. війни, вказує, що нині Євангеліє знаходиться в Національній бібліотеці Парижу, каталог манускриптів, рубрика А 29/31.

До Реймсу Євангеліє дісталося від кардинала Шарля де Лорен в 1574 році.

Америка — країна великих можливостей і неможливостей. Неможливостям часто вірять, бо хотять їм вірити, всупереч здоровому розуму.

На початку цього століття в Америці вже створилася кляса фінансових плютократів-мільйонерів, яким хотілося походити від знаменитих предків. Це відчули спритні псевдо-генеalogи та почали випускати „родовідні” книги, в яких мільйонерів Морганів вивели від династії уельських королів, президента Уліссеса Гранта (хоч і не був мільйонером) — від Вільяма Завойовника (IX ст.), президента, Кальвіна Куліджа від самого Карла Великого, а родину Пібоді із Нової Англії від одного із лицарів Круглого Столу легендарного короля Артура, про якого історики і досі не знають, чи він існував! Один із цих „генеалогів”, Давід Стэрр Джордан, разом із пані Люізою Сарою Кімбелль, у 1929 році надрукував працю під назвою „Ваше сімейне дерево”, в якій стверджував, що президенти Абраам

Лінкольн та Гровер Клевеланд, як і мільйонер Джон Рокефеллер, походять від короля Франції Генріха I, а тим самим від Анни Ярославни Київської. Себе автор, Давід Старт Джордан, виводить від старовинного шотландського короля Давида. Про інших „генеалогів” з їх фантастичними „відкриттями” писати не буду. Вкажу лише, що відомий американський журналіст Клевеланд Аморі в своїй книзі „Хто вбив товариство” (Нью-Йорк, 1960) зупинився на тих американцях, які можуть себе вважати аристократами, незалежно від капіталів, якими володіють, та висміяв вищезгаданих „генеалогів”, перечисливши їхні „цінні” праці (Cleveland Amory “Who Killed Society,” Harper Edition, New York 1960).

Кілька років тому в одній газеті прочитав я про місто Бартон, яке дістало свою назву від пані Кляри Бартон, що була фундаторкою Червоного Хреста в Америці. Ця достойна пані, згідно з даними газети, являється прямим потомком Володимира Святого — через королеву Франції Анну Ярославну!

Років 15 тому мені показували в Санта Барбара, Каліфорнія, дім, у якому жила одна старенька пані, теж прямий потомок Анни Ярославни..

Треба згадати, що тут існують чисто комерційні „генеалогічні” товариства, які за гроші знаходять знаменитих предків кому завгодно. Глупість і сnobізм їх клієнтів очевидні.

Треба вказати, що в Бостоні існує дійсно поважне і на наукових даних працююче „Нью Інглант Гісторік Генеалогікал Сосайті”, яке займається дослідами історії старовинних родів Америки.

Бібліографія

R. Durdenet “Epoques et faits memorables de l’histoire de Russie”, 1816.

Toussaint du Plessys “Histoire de l’église de Meaux”, Paris, 1731.

Кн. А. Лобановъ-Ростовскій: “Recueil de piéces historiques sur la Reine Anne ou Agnès”, Paris 1825. Vicomte de Caix de st. Aymour “Anne de Russie, Reine de France et comtesse de Valois”, Paris, 1876.

Pière Levesque “Histoire de Russie”, Paris. Початок 19-го стол.

I. Борщак „Стара Україна”, кн. 6, Львів, 1925 р.

**

У 70-х роках у Америці і Канаді з успіхом ішла історична опера „Анна Ярославна”, музика д-ра Антона Рудницького до віршованого лібретто Леоніда Полтави.

УККА — ЦЕНТРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ У АМЕРИЦІ.

ХТО ТАКИЙ МІХАІЛ ГОРБАЧОВ?

Новий генеральний секретар ЦК компартії у Москві — Міхайл Горбачов — типовий росіянин (руський) і типовий партійний апаратчик-функціонер.

Народився в 1931 р. в селі Прівільное на Ставропольщині, у 15 років працював трактористом, член компартії з 1952 р. У 1955 р. закінчив юридичний факультет ун-ту в Москві, а в 1967 р. — Ставропольський с-г інститут як агроном-економіст.

Від 1955 р. Горбачов постійно на партійній роботі на Ставропольщині. З 1971 р. став членом ЦК КПСС, у 1980 році був переведений у члени Політбюро ЦК КПСС. Нагороджений різними орденами і медалями.

Від 1980 р. Горбачов посилено вивчав справи міжнародних відносин, тренувався в ділянці закордонної політики Москви, був посланий до Англії для випробування його здібностей „заворожувати” найвінших буржуа, що йому досить добре вдаєся з допомогою гарного одягу, усмішки, навіть компліментів у бік „проклятого Запада”.

Горбачов не цікавиться теоретизуванням про комунізм і т. п. атрибути совєтської влади. Він, здається, прагматик, і буде використовувати кожну нагоду, щоб обвести Захід довкола московського пальця та робити все, що наглядом інших членів Політбюро, щоб зберегти цілість імперії.

Після Леніна і Сталіна, які ще намагалися „теоретизувати” в ділянці так зв. комуністичного вчення, генсеки Хрущов, Брежнєв, і кагебіст Андропов були тільки функціонерами, продовжуючи ледве замасковану комуністичними фразами політику білих московських царів. Цього ж самого слід очікувати і від новоізначеного генерального секретаря М. Горбачова — „істіно русскава человека”, підступного і спритного москаля.

НОВА ЖЕРТВА МОСКВИ

Наприкінці 1984 р. на Івано-Франківщині КГБ втретє заарештувало Василя Долішнього, нар. 1931 року в с. Підлужжя на Івано-Франківщині. Вперше був заарештований 1947 р. і обвинувачений на основі ст. 56 КК УССР („зрада батьківщини з метою захоплення влади“) за участь в ОУН-УПА та за суджений на 10 років каторги. Після звільнення закінчив Інститут та працював інженером безпеки використання газу.

В 1971 р. В. Долішнього знову заарештували і за „старі провини“ засудили на 10 років.

Після відбуття повного засуду звільнено і він вернувся на Івано-Франківщину, але не міг влаштуватися на роботу, бо ніде не дали праці. А за новим законом якщо людина не працює напротягі 4 місяців, її обвинувачують за т. зв. паразитарний спосіб життя і знову засуджують.

ІЗ ДОКУМЕНТІВ

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ К. ШТАНЬКА

Відважний Націоналісте!

Запитай, чому чекіст Ніколай Фітільов так пізно крикнув „Геть від Москви!”? Чому він зі зброяю в руках в роках 1918-1922 р. не пішов разом з Українською Народною Армією зброєю кричати „Геть від Москви”? Він разом з українськими комуністами закріпив советську владу в Україні, нищив і розстрілював українських націоналістів, допоміг загнати Український Народ в московське ярмо.

Дуже пізно до Фітільова прийшло „каяння”, аж у році 1933 застрілив себе Хвильовий.

А Іван Лозов'ягін — Іван Багряний — вирішив продовжувати... Він опинився на еміграції, і в 1946 р., в м. Ульмі, в Німеччині зорганізував партію подібних У капістів — під іменем УРДП.

Там Лозов'ягін і затвердив програмові засади УРДП. Його промова приблизно звучала так: „Наші кадри в Україні, це ось скілько і скілько мільйонів комуністів та ось кілька мільйонів комсомолу, це є наш державно-конструктивний елемент, на який ми орієнтуємося”.

Тяжко мені було слухати оті його страшні слова. Я старався випросити в нього дозвіл на слово, але Ю. Дивнич заборонив, щоб я щось сказав. Кричав, що „він тут без права голосу, на цьому зібранні!”

Настирливо, я таки взяв слово і промовив: „Яка ж то Українська Держава має бути, що ви орієнтуєтесь на попередній, комуністичний, пануючий зараз в Україні, елемент?” Зі слізьми на очах я нервово викинув тяжкий біль з моєї душі — закричав: „Я орієнтуюсь на ув'язнених в концтаборах, що їх налічується зараз понад десять мільйонів людей, на тих, що виконують рабську працю в колгоспах та виробництвах! Оце мій державно-конструктивний народ, а не комунізм і не партія, — який має бути при владі в Україні!” У залі зчинився шум; Дивнич кричав, призовав до спокою. Тоді Іван Лозов'ягін з піною на губах з докором до мене викрикував: „Буржуазно-націоналістичний кулак, знищений більшовіками! То добре, бо при

Юрій КЛЕН

ВОЖДЬ

— Симен Петлюра —

Відступають загони,
вагони, вагони, вагони,
і на польськім кордоні
перетяла дорогу ріка.
Вже забракло патронів,
останній іде з єшалонів,
і немає понтонів,
і розпечатливі крики гудка.
Не втечеш ти нестериних агоній
і ще страх на припині,
і ще держить ланцюг твої рука —
та немов на долоні,
на поля розлогому лоні
із-за горба червоні.
Торохтіння і рип тарагака.
Навперейми колони,
і вrostітч уже безборонні
в рівчаки, у схорони,
у повітря нурка.
Суне ворог із ревом,
в зухвалості здобичі певен,
сараною пливе він.
Не одна вже, а тисячі бід.
І під градом сталевим
рвучи тонкоплетений невід
під дощем металевим,
все — мостом, або річкою вбрід.

І в хаосі страшнім переполоху
неначе вилитий із чавуна,
спокійний, не схвилюваний ні трохи
в квадратній рамі темного вікна,
до метушні байдужий і до грому,
вдивляючись у той вогнений дощ,
стояв, на лікоть спершилось, нерухомо
свідомий сил і переваги — Вождь.

устрої нашого будівництва Української Держави ми також мусіли б знищити ту прокляту буржуазію!”

Після такої відповіді Лозов'ягіна-Багряного вийшли з тої залі близько триста осіб націоналістів і розійшлися по таборах Німеччини.

7. I. 1985 р.

Леонід Полтава

РАЙДУГА

Патріархові-Ісповідникові-Мученикові Йосифові I — у Тисячоліття Хрещення України-Руси

I. В'ЯЗЕНЬ

Інтродукція

Софія і сніг.
Сива паморозь тисячоліть.

Над Дніпром — Володимир.
Хрест дрижить у залізних руках...

Мчить віхола по білих стежках,
Переносить татарське минуле
По драбинах століть...

Ви, що надто багато забули,
Не проспітіть хоч себе, не проєпіть!

Воркута

З хмар на хмару срібним лисом
Скаче голодний сибірський місяць.

Вовк, озвірівши від самотини,
Лиже пекучі сніжини,
Що пахнуть салом, чуреком, кумисом
І срібним лисом,
Недосяжним лисом!

Ох, ці безжалінні сибірські ночі:
Людські очі — у вовчі очі,
Білі вітри — мов запінені пси...

Де ж Ти, Боже, єси?!

Лапа — в калкан. За грати — рука.
Табір ЗЕКА.

Під вітрами підшитим зрубом
Сплять, як підрубані, дроворуби.

Гаряча „буржуйка” танцює в баракі:
В червоно-п'янких черевичках на скріпах —

Кружляє між нарами, зойками й хріпом,
Танцює всю ніч — для всіх націй!
Сичать і чадять вогкуваті поліна.
Та, полум'ям раптом обрієши по-горло,
Знов скаче „буржуйка”, й червоні коліна
Втикає в обличчя, зчорнілі від горя.

Бушлати зідхають.
Розмерзаються рукавиці.
Сущена риба тріпоче...
На чорних стінах
Виступають промерзлі лиця
Воркутської хуртовини —
Білі лиця, лишайні лиця

Барак.

Заметіль.

Срібна лисиця...

А все таки — зірка прорвалась у небі!
Виходить — в розгулі відьомської ночі
Вона загорілась для тебе,
Щоб очі не вовчі, а зоряні очі,
Щоб свічка і в цю ніч була над тобою,
Засвічена
Неземною рукою!

„Богородице Діво, радуйся!”... —
Світ зорі над Сибіром розлився,

„Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!”

Вий, віхоло, загробним звірем, —
Вифлиємська зоря — над Сибіром!

Не на тверді свят'юрських плит
Молиться Митрополит;

Не підхоплює Слова собор —
Лиш вітрів заполярний хор;

Не палає свіча Різдвяна —
Лиш примерзла зоря до вікна...

Налітайте ж сюди, сторожі,
Дивну свічку-зорю сторожіть,
Націляйтесь в неї,
Нақидайтесь на неї —

„Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!”

Карнавал

А від Львова до Києва —
Карнавал!
Палають церкви
І реве динаміт,
За обвалом обвал,
За провалом провал,
І на неба чолі —
Зливами піт.
Труби ревуть і свищуть свистильки,
„Ми смело в бой пайдьом!” —
Шаленіс над містом,
В обятіх спідницях
Захекані пруть комсомолки
І очі — їх очі без пісні!
На шибениці — ікони,
На налигачеві — Марія,
На шнурках гойдаються
Зубцями униз тризуби; —
Вигуки і прокльони
Сунуть попід Софію,
Аж мурів тисячолітніх
Скрегочуть стотонні зуби;
Ангели довгоносі,
Підстрибуючи, пруть Хрестатиком,
Святий Петро — у тачці,
Підштовхуваній Ваалом;
Юрба
Розірвала Христа, —
Тільки ноги босі
Ще волочуть за карнавалом!..
(О, сибірська пурга, що звисає летлею
Над шевченківською землею!)

...Над Дніпром — Володимир.
Хрест дрижить у залізних руках...

А в кімнатці з дашком-картузиком,
У хаті під козацькою шапкою,
У полі під зоряним дахом, —
Молилася вселюдська Мати:

„Не дай, Христе-Боже,
У неволі погибати!”

Від гори святоюрської
До святкиївських гір
Встала райдуга, наче Слово —
Вінком благодаті Божим:

— Bip, Україно,
Всупереч маврам — вір!
І звір тебе не переможе! — :
Божа райдуга з Єспанії на Україну,
І з усіх країн — і у кожну країну!..

Громовиця обвалів.
Динаміт — і трибанний лебідь!
Зойкнув зірваний хрест,
Утрузаючи в ребра полів...

А вгорі,
В українському чистому небі,
Над запіненим карнавалом —
Непорушно-живі
Хрести журавлів.

Світ

Гримить сибірська каруселя.
Полярним вітром притрас
До танцю смертного деревам:
Московським вітром приглас!

Пилкі гарячими зубами
Впиваються у соковите —
І, наче скраклі від удару,
Лягають сосни,

Ліси вмирають.

Ліси вмирають, щоб ожити
І щоглами пливти стрункими,
І стати східцями,
І дерев'яними мисками,
В яких аж паруватиме пожива!

Сибірське жниво, біле жниво!
Людське приречення...

Вже все умерло. Тільки очі
— не вовчі! — зоряно-живі
Молитву Господа шепочуття.

І на завійній корогві —
На заметільній корогві —
Господнє чудо об'явилось:
Устало райдуга!
У ній

З небес усіх країн явились
Найкращі барви!

Буре — стій!
Тут — моляться приречені,
Розстріляні хуртежами,
Без тіла — а катовані,
Без ланцюгів — а сковані;

Тут на Скелі з крижаніх плит —
Молиться Митрополит!

У той день збожеволів чекіст:
Тисячі, що рубали дерева,
Підіймались, як духи, на райдужний міст —
І не брали їх кулі крицеві!
І утиші, що впала, неначе удар,
Спів з-за хмар над Сибіром розлився:

„Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!”

А вони йшли на райдугу, наче на міст,
Несучи із двох сосен хреста. —
І тоді-то уперше здригнувся чекіст,
Закрутавсь, заметавсь
І від власної кулі на сніг повалився...

„Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!”

Ой, зрадуйся, та Божая Мати!
Мати матерів — дай нам заспівати:
„Прийшов днесь із небес,
Щоб спасті мир увесь...” —
Дай нам заспівати

Над Дніпром — Володимир.
Хрест дріжить у залізних руках...

Мчить віхола по білих стежках,
Переносить татарське минуле
По драбинах століть...

Ви, що надто багато забули, —
Не проспіть же себе, не проспіть!

VII. 1962 р., Нью-Йорк

ІІ. КАРДИНАЛ

З-під Розп'яття

З-під Розп'яття — взяли розп'яты,
Не дали й попрощатися з нами...

Цвіль бараку — твоя палата,
Ліс тайги — вівтарі та брами;
Люд сибірський — твоя громада,
І замок — це твої уста.
Будеш тут,
Будеш тут аж до зради
І себе, і Христа!..

Десятки неповторних літ —
Тайга, тундра, прокльони, піт...
Дерев покоси... смертний крик...
Барак... погрози... большевик...
Десятки юродивих літ,
Що мали „оновити” світ,
Всесюдський світ — та без людини,
Народу цвіт — без України!..

Десятки літ — у порожнечу,
В осклілий сніг, у заметіль, в хуртежу,
У реготання сніговій!.. —
О, неповторний духа бій!

Та що всі термоільські битви,
Коли в душі — десятки літ
Мовчазної, безсмертної молитви
Проніс ти крізь сибірський сніг —
І переміг!

В дорсі

Сива сибірська нудьга...
 Мертві сибірська пурга...
 Біла від гніву тайга...
 Серед ночі, повитої темними снами,
 У барак увірвався чекіст:
 — „Сабірайся с вещамі!“

Зоря затріпотіла, мов свіча —
 Зоря, примерзла до вікна бараку.
 Невтішно — гірко хтось крізь сон заплакав,
 Хтось тихо скиглив, наче дитинча;
 Всі спали покотом на нарах...
 Лиш віч-на-віч чекіст і ти,
 Вже високо,
 Вже десь у Божих хмарах,
 Яких ніхто не зможе досягти!...

Благословив ти з тих висот
 Усіх, кому ім'я — народ,
 Із ким ти жив, кому служив
 І радо б душу положив,
 Для кого всі десятки літ
 Проніс так гордо честь і піт
 Через сибірський переліг —
 І переміг!

Зникає потягу закурена стріла...
 Твій машиніст — із Київщини родом:
 Його неначе доля зберегла
 Для зустрічі із рідним, із народом, —
 Довідавсь, православний, кого віз,
 І, хоч мужчина — не ховає сліз...

Розстав Байкал... Повищали ліси...
 Зникає сніг, як видиво примарне
 Від сяйва Божої краси...
 А ти вслухаєшся в далекі голоси,
 І на крутім чолі — снуються думи хмарні;
 Пливуть, пливуть вітрілами думки,
 Дзвенять дзвенять молитви-водограї, —
 І птомахом дрижачої руки
 Ти в машиністі — всіх благословляєш,
 Усі народи, всі материки,
 Всі косми, і — краї, і безкраї!
 Далекий шлях із Воркути до Риму...
 Молитву мовлять втомлені уста...

Над дімом потяга — могутній знак хреста
 Розкинув руки владно, нескоримо...

У дим кадильниці
 Ти обернув сибірський сніг,
 Всім нам належачи — ти став собою,

Біблійним Йосифом підвісся над Землею!
 Ти переміг в найважчому двобої,
 І б'ють колеса по залізних реях:
 Ти — переміг!
 Ти — переміг!!
 Ти — переміг!!!

Рим

Над Вічним містом — сонце, голуби
 І небо — усміх Вічної Мадонни...
 Петра Святого стоголосі дзвони
 Звіщають новий день надії і журби,
 І смутку й радості, іспочинку й боротьби —
 Життя земного неземні закони...

На римських вулицях — тисячоликий хор
 Народів, націй і племен незнаних...
 Пливуть річками всеземні прочани
 На гойну площу, де Петрів Собор.
 Везуть калік... Ведуть сліпих — прозріти...
 Сліпий веде сліпця... Тут зрячі і незрячі,
 Стрункі й горбаті, ревні і ледачі...
 І квітами по площі — діти...

І ралтом —тиша, наче заліт!
 Вікно... балкон... У білому — Людина,
 Яку Господь отут обрав за сина,
 Щоб вивести народи із проваль,
 Щоб Колізей навіки був музеєм,
 А не продовженням сибірських магістраль!

Благословляє води і народи
 Отець Отців...
 Упали на коліна
 І білі, і чорні... Падають країни,
 Віддаючи Всешиньому поклін,
 Що підійма народи із колін!

Упала на коліна й Україна!... —
 Благословляючи, чи знов,
 Кого на площі він благословляв

Між ріками народу в ту хвилину?..
 У тиші, що гула, як амонал, —
 В старенькому плаці, на тверді римських
 плит,
 Мов сивий голуб, наш стояв Митрополит—
 Стояв його майбутній Кардинал!

Кардинал

Із далеких сибірських пустель
 Ти приніс із собою хреста,
 Для якого ні меж, ані стель;
 Ти молитву приніс, що її шепотіли уста —
 І спиняли сибірські сніги,
 І змовкали в ту мить вороги;
 І любов ти приніс, що плекаємо у серці
 своїм,
 Із якою народній возводимо дім;
 Ти нам Слово приніс,
 Що колись в Назареті постало —

Будь же славний вовіки-віків, Кардинале!
 Ти, що хрест неземний в заметілях проніс,
 Щоб свобода й добро Україну осяли,
 Щоб Земля обернулась із Острова Сліз
 У Христові Сади, —
 Кардинале!

Воркута... Рим. і Львів... —
 Скільки нам невідомих шляхів
 Ти пройшов і ще пройдеш,
 Щоб щастя засяло!...
 Будь же славний вовіки-віків —
 Всіх знедолених Кардинале!

1966 р., Вашингтон

ІІІ. ПАТРІЯРХ ЙОСИФ I

Тихий морок палати.
 Поминально десь дзвони гудуть.
 Римське сонце — розтоплена ртуть.
 Що це? — клітка? золочені грати? —
 Поминально десь дзвони гудуть...

О, душі ланцюгом не скувати!
 Ковалі ланцюгів — пропадуть!

Ти підвівся, мов легінь крилатий,
 В Україну торуєш Ти путь,
 Де й під стріхами гасне вже річ,
 Де вже й день обертається в ніч...

Навали громів, злив і бур
 Вже витримав Твій сивий Юр!
 І скільки вже впродовж віків
 Прибив указів і замків
 На Вічній Брамі супостат!
 І чи ж не йде на брата брат, —
 Чи ж не кляне сестра сестру,
 І чи по Тибрі і Дніпру
 Не кураї та ворожнечі?...

— Не ждіть! Я смертю не помру!
 Я йду дорогою Христа:
 Без ваших згод — на ветхі плечі
 Беру народнього хреста!

Беру в мої старечі руки
 Мільйони тих, що відійшли,
 Беру усі хрести, всі муки,
 Щоб відродилися орли,
 Щоб там, де висне чад-розбрат,
 Підвівсь як твердь —
 Патріярхат!

Задріботів секретар-каламар:
 — Немас Курії згоди... —
 Кинуло душу в жар:
 Хто тебе нищить, мій народе?!.
 Тридцять третій минув — і кінці у воду?..
 Ми вже вирошли! Знов і знов:
 Хто оплатить упівську кров?
 Греки, рими чи інші крими
 І іже з ними, і іже з ними?..
 Досить чужих постанов! —

Секретар-каламар задочком відходить...
 Котяться, котяться Тибуру води,
 Перегукуються заводи.
 За палатою — вічний Рим,
 Але серце летить у незриме:
 — Не побачиш мене старим,
 Вічний Риме! —

Знов, крилатий, пливеш,
 Наче лебідь, на рідні води.

Вічний Київ — серце Твого народу, —
У старому полоні...
І шукають стривожено броду
Заливахи і Горської спутані коні,
І Кобзар підійма п'ястука до небес,
Мов ньюйоркська Свобода — на версти
І милі:
— Дух народу в Тобі воскрес!
Не втопити нікому дніпрової хвилі!

— Не потрібні мені ні багатство, ні слава:
Патріярхат — це Держава,
І на гробі безмозглих комун —
Прапор ОУН!
А все інше? — нашо ж мені, брате?
Пригадай же, як після Кия
Шанував мій народ і Петра, і Андрія,
А вони ж, любий брате, нічого не мали,
Тільки сандали
Та в серці — Віру. —

Так, у теплій римській палаті —
Війнуло Сибіром.
Сипле сніgom, мов з рукава,
Світова морозівка — Москва,
Проникає в далекі парафії,
Роздає поцілунки мафії
Міжнародня приблуда Москва,
Всемперська зануда — Москва.

Задріботів секретар-каламар:
— Немає Курії згоди... —
Кинуло душу в жар:
— Ми незнищимі, о мій народе!
Всі покоління встають у імлі,
Мертві, живі й нерожденні ще — з нами!
Ось ми пливем журавлями-ключами,
Щастя шукаєм на рідній землі...
Ставлю ж гніздо над колисками хат —
Український Патріярхат! —

Рівно лягли рядки на папері.
Секретар-каламар розстав у імлі.
Зачинилися ковані двері —
Відчинилося майбутнє моєї землі:
Княжого Кия Землі.

Померла Наталя Забіла

У Києві 6 лютого 1985 р. померла одна із найкращих українських письменниць і поетес для дітей Наталя Забіла. Народжена 1903 р. в Петербурзі, вона в 1925 р. закінчила у Харкові учительський інститут і присвятила себе творчості для дітей, виключно українською мовою.

За 60 років творчого життя Наталя Забіла дала понад 150 книжок для дітей і молоді. На жаль, під тиском окупанта вона в багатьох творах славословила Москву, компартію тощо, і тому з великої кількісної спадщини лише незначна частина залишилася у скарбниці української дитячої літератури.

„Літературна Україна” від 14 лютого 1985 р. не повідомила, де поховали Наталю Забілу.

„Пам'ятають її рідкісний голос”...

У підсоветській пресі в лютому 1985 р. було кілька згадок про видатну співачку Оксану Петrusenko, яка перед Другою світовою війною вславилася чудовим виконанням українських народних пісень, — з нагоди 85-ліття її народження. Преса подавала, що ще є багато людей, які „чули її пам'ятають її рідкісний голос”.

Але ні одна з київських газет не наважилася — навіть з нагоди річниці — поставити вимогу, щоб московський „Апрелевський завод грамзапису” перевидав старі платівки із записом пісень у виконанні Оксани Петrusenko. Коли б же то вона співала по-московському — але Оксана Петrusenko, вихованка П. Сажаганського, ніколи того не зробила.

Збіднюють українську літературу

Київська „Наукова думка” опублікувала хрестоматію „Стиль і час” — перелік мовознавчих видань. Книжка потрібна, та не в такій формі, як вона вийшла, бо псевдонаукова „думка” злонавмисне пропустила українську літературу доби барокко і ще раніших пам'яток, а все розпочинає від Івана Котляревського.

Навіть розглядаючи українську літературу нових часів і подаючи деякі зразки стилів, „Наукова думка” пропустила тексти Західної України (Галичини) і Карпатської України.

Лев Шанковський
кол. Голова Ініціативного Комітету
для створення УГВР

**ІНІЦІАТИВНИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ
ПОСТАННЯ І ДІЯ В 1943—1944 РР.**

(Сногад і коментар)

1. З мандату ГК УПА¹)

В. Маркус²,³ автор гасла „Українська Головна Визвольна Рада” в Енциклопедії українознавства⁴ вірно представив історію й дію УГВР у роки II світової війни й після неї, однак деякі його ствердження вимагають певних уточнень. І, так, коли проф. В. Маркус стверджує, що очевидно з метою організації УГВР, „у січні 1944 року, з мандату командування УПА Л(ев) Шанковський очолив ініціативну комісію, яка встановила зв'язки з скромими представниками кол. партій та непартійними діячами”,⁵ то мої дрібні уточнення стосуватимуться: 1) Назви (існував Ініціативний комітет для створення УГВР, а не „ініціативна комісія”); 2) Дати (Ініціативний комітет остаточно оформився в другій половині березня 1944 року, а не в січні;⁶ 3) Роду мандату командування УПА (я отримав мандат члена Ініціативного комітету (далі ІК), а не мандат очолювати цей Комітет. Головою ІК обрали мене члени ІК на його установчих зборах, що мали місце в другій половині березня 1944 р. Дуже можливо, що в ІК, який остаточно складався з 5 членів, ця честь припала мені тому, що в ньому я був представником ГК УПА. . .

¹) ГК УПА — Головна Команда УПА зформувалась остаточно в другій половині січня 1944 р. Організаційний наказ з цього приводу був виданий 23 січня. Пор. Літ. УПА, I, ст. 157-170.

²) В. Маркус — д-р Василь Маркус, професор Католицького університету в Чікаго. У дальших частинах цієї праці не подаватиму сучасних наукових чи професійних титулів названих осіб.

³) Пор. Енциклопедія українознавства, IX, ст. 3348-3349.

⁴) Там же.

⁵) Джерелом помилкової назви: Ініціативна комісія є таки моя „Історія УПА”, поміщена в Історії

Упередше про плян провідних кіл **ОУН-УПА** запросити мене до творення „найвищого керівного органу Українського Народу на час революційної боротьби”, як згодом **УГВР** назавв „Універсал УГВР”, довідався я під час зустрічі тоді з підполковником Романом Шухевичем у

українського війська (далі **IУВ**), видання І. Тиктора, Вініпег, 1953 (ст. 635-832), де таку назву помилково подано, але дату зформування ІК подано правильно (березень 1944). У цій праці існує розділ: „10. Політичні події, процеси, факти” (ст. 703-709), що вперше інформацію про утворення, склад й дію **УГВР** подавав до публічного відома, очевидно, без таких прізвищ, як Кирило Осьмак, Микола Дужий, Михайло Степаняк, яких у 1953 році подати не було можна з конспіративних причин, бо вони були в руках ворога. Праця ІК і сам І ВЗ УГВР були добре законспіровані й тому вони були широкому загалові невідомі. Це було причиною, що багато читачів **IУВ** довідувались про існування **УГВР** тільки з моїх інформацій у названій книзі.

⁶) Дня 13 травня 1943 року, на нарадах Проводу **ОУН-Б**, Микола Лебедь, що був Тимчасовим Прорвідником ОУН-Б в імені ув'язненого Провідника Степана Бандери, уступив із свого становища й на його місце Провід **ОУН-Б** обрав колегіальний провід Організації під назвою **Бюро Проводу ОУН** у складі: Роман Шухевич, голова, Зиновій Матла і Дмитро Маївський — члени. Улітку цього року, гітлерівське гестапо скопило Зиновія Матлу (на вулиці) і запроторило до гітлерівського кацету. **Бюро Проводу ОУН**, у складі трьох осіб, переобрано щойно на **III НВЗОУН**, в складі: Роман Шухевич — голова, Ростислав Волошин і Дмитро Маївський — члени. **III. НВЗОУН** відбувся на Львівщині в дніях 21-25 серпня 1943 р. Збір присвоїв Р. Шухевичу ступінь підполковника, а Р. Волошина призначив Командантом запілля **УПА** (**КомЗап УПА**) і підпорядкував йому всі ділянки **ОУН-Б**, що виконували запільні функції для УПА через військових референтів („військовиків”) Обласних проводів. До **III. НВЗОУН** Роман Шухевич мав ступінь сотника (військова освіта: польська старшинська школа й скорочений курс Баварської військової академії).

дні 21 вересня 1943 року. Цю дату пам'ятаю випадково: то було свято Різдва Пресвятої Богородиці, і цього дня, в соборі св. Юра, священники служили заупокійну св. Літургію за членів моєї сім'ї. Після Богослужіння в Соборі я таки зараз у забудуваннях св. Юра мав „стрічку” (так називали організаційні зустрічі) з Людиною, що тоді очолювала підпілля **ОУН-Б**, а теж як в о. міністра військових справ **УДП** з 1941 року, була зверхником усіх збройних відділів УПА й Української Народної Самооборони (УНС).¹⁾

Треба тепер сказати про власні призначення в підпіллі **ОУН-Б**. Членом підпільної організації **ОУН** я був від 12. IX. 1939 до 26. II. 1946 р., коли до Мюнхену прибув з-поза „залізної заслони”. Моя співпраця з підпіллям **ОУН-Б** мала військовий, або „дипломатичний” характер: працював у військових штабах **ОУН**, бо мав закінчені дві старшинські школи: УГА й польську та вже мав деякий стаж дослідника української воєнної історії й адепта військової науки взагалі,²⁾ а „дипломатичний” тому, бо знат різні чужі мови й міг перекладати різні дипломатичні письма, а то й брати участь у дипломатичних місіях.³⁾ Власне свою кар'єру підпільнника **ОУН-Б**, під час німецько-гітлерівської окупації, почав від того, що у Відділі зв'язку **Пропаганди ОУН-Б** (пропагандист д-р Богдан Кордюк, заступник Лесь Курчаба) допомагав Мирославу Прокопові перекладати різні письма й меморандуми на німецьку мову.⁴⁾.

¹⁾ Ці зацікавлення почались від участі в семінарі української воєнної історії, що його вів, на таємному українському університеті у Львові, проф. д-р Іван Кревецький, учень проф. М. Грушевського й перший український історик у Галичині. Дальші заінтересування, головно загальною воєнною історією, організацією війська, тактикою й стратегією прийшли самотужки. В 1936 — 1937 роках я допомагав Олексі Гасинові, майбутньому полковникові **УПА** й шефові **ГВШ** опрацювати підручник для українських старшин, який появився накладом Української Стрілецької Громади в Канаді.

²⁾ Моя участь у дипломатичній місії **ГК УПА** до **ГК** румунської місії в Кишиневі, голова: о. д-р Іван Гриньох, члени: Лев Шанковський, Микола Дужий і провідник Одеської області **ОУН-Б** — „Річка”, описана мною в книзі **Похідні групи ОУН**, в її кінцевих розділах.

Після поладнання ділових справ з Провідником Туром (такий був офіційний титул Романа Шухевича в цей час), Провідник мене повідомив, що я отримаю запрошення до участі в підпільній організації, метою якої буде зорганізовувати верховний політичний орган для **ОУН** й **УПА**, — підпільний український уряд, що його покличе до життя зорганізована нами підпільна установа, щось в роді тимчасового парламенту України, очевидно, в підпіллі. Він питав моєї думки, як такий орган можна в підпіллі зорганізувати і з кого саме він мав би складатися. Вже в тій розмові виринули два варіянти організації: 1) Орган мав складатися з представників існуючих державних центрів **УНР**, гетьманський центр, карпатоукраїнський центр (о. президент А. Волошин, мін. Юліян Ревай) і з представників політичний партій, що існували до 1939 року, але з приходом московсько-большевицьких окупантів, на Західній Україні, самоліквідувались, або 2) з осіб різних політичних переконань, але тих, що вже були пов'язані з підпільною організацією **ОУН-Б**, визнавали примат революційної боротьби не тільки проти московсько-большевицьких, але й проти німецько-гітлерівських окупантів. Я рішуче висловився за другий варіант, вважаючи утопією погляд, що існуючі державні центри й політичні партії захочуть співпрацювати з **ОУН-Б** і декларувати потребу боротьби проти німців⁵⁾.

³⁾ Прокоп Мирослав (нар. 1913), політичний діяч і публіцист **ОУН-Б** (Вировий, Радович), член Краєвого проводу **ОУН-Б** Київського краю (1942), член **Пропаганди ОУН-Б** (1943-1944), учасник переговорів з польським підпіллям і з підпіллям **ОУН-М**, член УГВР і член її президії, член ЗП УГВР.

⁴⁾ Я помилився, якщо мова про гетьмана Павла Скоропадського, бо він згодом листовно „благословив” свого представника, полк. Варфоломія Євтимовича, стати членом УГВР. Перебуваючи у Львові, Євтимович співпрацював з **КВШ ОУН** Львів, інспектуючи відділи **УПА** і як неперевершений знавець української військової термінології, давав цінні поради рефератові видання військових підручників для **УПА**. Думаю, що Статут польової служби **УПА**, перша частина, був його авторства. Пполк. Євтимович не міг взяти участі в I ВЗ УГВР, бо сame тоді сидів у німецькій тюрмі, прискаржений перед гестапом своїми численними республіканськими

Проблема комплектування майбутньої УГВР ще довго дискутувалась на різних форумах **ОУН-УПА** і навіть майбутній член **ІК**, Василь Охримович, їздив до Варшави, Праги й Братислави, щоб зсундувати думку президента УНР, Андрія Лівицького, Ісаака Мазепи й Юліяна Ревая¹¹⁾. Остаточно, перемогла думка, що членами майбутнього верховного органу, який згодом отримав назву **УГВР**, мають стати активно-діючі українські революціонери, незалежно від своєї світоглядової чи партійної приналежності, що визнали за єдиноправильну платформу революційної визвольної боротьби проти московсько-большевицьких і німецько-гітлерівських окупантів. Зформований, в другій половині березня, **Ініціативний комітет для створення УГВР** визнавав уже повністю повищу зasadу комплектування **УГВР** і вів переговори з активно-діючими, в підпіллі **ОУН-Б**, революціонерами різних світоглядових чи політичних переконань про їхню майбутню участь в **УГВР**. Від Прөвідника Тура я дозідався також, що при Прөвіді **ОУН-Б** існує **Ініціативна комісія**, що постійно радить над справою утворення верховного політичного органу для **ОУН-УПА**, що вона намітила 9 осіб, котрі мали б зайнятися його організацією,¹²⁾ а теж цікаву деталь, що перший основний меморандум з вимогою створити підпільний уряд для **УПА** отримав він від наддніпрянського письменника, Івана Багряного, що в одній з підпільних областей **ОУН-Б** займав пост обласного референта пропаганди¹³⁾.

ми противниками за зв'язки з „бандерівцями“ у Львові, Гетьманові ледве вдалося вирвати його з тісі тюрми на волю.

¹¹⁾ Вислід місії В. Охримовича був такий: през. Андрій Лівицький погодився був післати до **УГВР** обсерваторів екзилового уряду **УНР**, якими мали бути пл. Волков, Карнаухів й Шкурат (останній співпрацював з підпіллям **ОУН-Б**). Ісаак Мазепа поставився до місії В. Охримовича цілком негативно, чим звичайно, справив Охримовичеві велику несподіванку, бо з природи своєї ідеаліст і романтик, Василь Охримович захоплювався книгою прем'єра **УНР** у І Зимовому поході, п. н. „Україна в огні й бурі революції“, що її три томи саме, тоді в Празі, з'явилися, Охримович радо бачив би І. Мазепу на чолі УГВР, хоч би навіть символічно. Прем'єр Ревай поставився був до місії В. Охримовича пози-

тивно і висловив свою згоду включитися в **УГВР** у разі потреби.

¹²⁾ Прізвищ намічених до **ІК** осіб, крім прізвища Ростислава Волошина, тодішнього **КомЗап УПА**, не пам'ятаю. Ростислав Волошин (1911-1944), відзначний український студентський діяч у Варшаві (1933-1939), провідник **ОУН-Б** на Волині й Поліссі („Північно-західний край“) 1941-1943, член **Бюро Прөвіду ОУН** і **КомЗап УПО** з серпня 1943 р., голова 1-ої Конференції Поневолених Народів Сходу Європи й Азії (прототип **АВН** — 21-22. XI. 1943), став президентом **I ВЗ УГВР** (11-15. VII. 1944) і генеральним секретарем внутрішніх справ **УГВР**. Загинув у боротьбі проти московсько-большевицького окупанта у серпні 1944 р. Пор. **Літ. УПА**, 8 ст. 59.

¹³⁾ Іван Багряний (1907-1963, правдиве прізвище Лозов'яга), наддніпрянський поет, письменник, публіцист і політичний діяч. У підпіллі **ОУН-Б** працював у пропагандивному апараті, остаточно в Головному Осередку Пропаганди ОУН (**ГОП ОУН**) під проводом члена **Прөвіду ОУН-Б** й **УГВР**, Йосипа Позичанюка („Шаблюк“, „Шахай“). Через весняні події в липні 1944 р. не брав участі в **I ВЗ УГВР**, до якої мав мандат від **Прөвіду ОУН-Б**, який переголосував був спротив органів безпеки **ОУН-Б**, що противилися були мандатові Багряного, бо він, у лютому-березні 1943 р., залишився був у переходово зайнятій Червоною армією Охтирці, де й залишилась частина його сім'ї. У Братиславі І. Багряний приєднався до **ЗП УГВР**, де очолював делегацію **УГВР** у переговорах з утвореним **ОУН-М** центром під назвою **Всеукраїнська Національна Рада (ВУНР)**. Розчарування галицькими націоналістами, що в цих переговорах не могли знайти спільнної мови, було причиною, що І. Багряний поріввав з **ОУН-Б** і став згодом основником нової наддніпрянської політичної партії під назвою **Українська Революційна Демократична Партия (УРДП)**, якої став лідером. У цьому характері основно причинився до розгрому американської русофільської концепції Комітету Визволення Народів Росії і її української диверсії в формі 5 псевдопартій під проводом ген. Гулая.

Дещо пізніше, в перших днях жовтня 1943 р., молодий підпільник, Роман Галібей, функції якого в підпіллі **ОУН-Б** можна окреслити, як функції „старшини для окремих доручень „Прөвіду“¹⁴⁾ сконтактував мене, на одній із львівських „хат“, з Дарією Ребет¹⁵⁾ і Дмитром

¹⁴⁾ Інж. Роман Галібей є автором спогаду в журналі **Сучасність** (1984, 7-8, 197-201), в якому він описує свою технічну допомогу для організації **УГВР**, яку він подав як зв'язковий для окремих доручень Дарії Ребет, а згодом **ІК**. Інтелігентний,

Майвським, тоді членами **Проводу ОУН-Б**, від якого вони були отримали тоді мандат взяти участь в підготовчих працях для створення верховного політичного центру для **ОУН-УПА**. Знаючи про подібне мое призначення від **УПА**, вони запросили мене до обміну думок про дальші заходи в цій справі. Цікаво було почути, що представники **Проводу ОУН-Б** вважають можливим згаданий уже мною варіант утворення центру з представників існуючих державних центрів і політичних партій, які в майбутньому керівному центрі революційної боротьби **ОУН-УПА** декларували б потребу такої боротьби також проти німецько-гітлерівських окупантів. Думаю, що на такі погляди мали вплив, тоді, зразки польської підпільної організації для боротьби проти німецько-гітлерівських окупантів, в якій Армія Крайова (**АК**), як підпільна армія в боротьбі, мала, як колись наша Українська Військова Організація (**УВО**), підтримку всіх політичних партій (очевидно, без таких партій, що були агентурами чужих сил), представники яких заповнювали військові й цивільні клітини підпільної організації¹⁶⁾.

енергійний, рішучий і відданій справі молодий підпільник **ОУН**, Роман Галібей провів своє доручення технічної допомоги для організації **УГВР** і її **I ВЗ УГВР** у зразковий спосіб так, що **I ВЗ УГВР** під кожним оглядом відбувся без найменших перешкод. Особисто завдячу Р. Галібесі те, що припадково зустрівши мене в сім'ю, в чужому мені терені й без зв'язків в умовах розвалу німецького фронту під ударами Львівсько-Сандомирської офензиви Червоної Армії (кінець липня, 1944) посадив нас усіх, в найближчому селі, на підпільну комунікаційну „лінію”, якою заїхали в околицю м. Турки в Карпатах за два дні.

Усталеними, в підпільній організації, „лініями”, перевозено підводами, або на конях чи роверами осіб пошту, вантаж різного призначення. На визначених „лініях” рух був постійний, а перевози могли бути „експресові”, або звичайні. Найважливішою „лінією” була „лінія К-В” (Карпати-Волинь), по якій проїжджають з Чорного Лісу на Станіславівщині до околиці Крем'янця („республіка командира Енея”) за два дні.

¹⁵⁾ Дарія Ребет, дружина Лева Ребета, тоді в гітлерівському кацеті за участь в **УДП**, дочка визначного українського педагога Омеляна Цісика і його першої дружини, буковинки Лесі Федорович (перша вчительська посада О. Цісика була в Кіцмані

на Буковині і там, 1913 р., народилася дочка Дарія), мала в **ОУН** доволі довгий стаж праці з дростом і юнацтвом **ОУН** (була референткою юнацтва в **КЕ ОУН ЗУЗ** наприкінці 1930-их років) і через те мала широкі знайомства серед членства **ОУН** і цього українського громадянства, що з цим юнацтвом мало контакти. Дарія Ребет, член **УГВР** і **ЗП УГВР**, крім автора цих рядків, одинокий ще живий член **ІК**, керувала працею майбутніх членів **ІК** під час моєї поїздки до Кишиніва (січень-березень 1944) і тоді оформила була мандати до **УГВР** таких осіб, як Василь Мудрий, Зенон Пеленський, а також тих членів **ОУН-Б**, що такі мандати погодились бути прийняті.

¹⁶⁾ Провідні кадри **ОУН-Б**, що майже поголовно вийшли зі „степанівського” Союзу української націоналістичної молоді (**СУНМ** — „степанівського” тому, що в цій організації значну роль відіграли три Степани: Степан Охримович, Степан Ленкавський, Степан Бандера) були непоправними романтичними ідеалістами і життєвими оптимістами, а до вироблення таких прикмет характеру причинялася в значній мірі їхня довголітня належність до **Пласту**. Українська дійсність цього часу не сприяла таким почуванням, зокрема, коли йдеться про політичну едність існуючих українських середовищ, а саме: двох конкурючих державних центрів (**УНР** і гетьманський), двох поборюючих себе фракцій **ОУН** (**ОУН-Б** й **ОУН-М**), двох **УПА** („бандерівської” й „бульбівської”) при існуючій і діючій організації **УЦК**, що мала свої політичні амбіції й підтримувала набір до 1 **УД УНА**. Зліпити з цього всього один центр, на зразок польської підпільної організації, було не можливо, але й навіть у польській підпільній організації з'явилися були, в 1944 р., відосередні тенденції, що сформилися були в організації окремих ендзьєцьких **Народових Сіл Збройних (НСЗ)**, які зі своєю „Свентокшиською бригадою” почали бути співпрацю з німецькою армією проти більшевиків. Про ці справи з'явилася недавно цікава книжка.

По короткому часі **Провід ОУН-Б** відкликав Дмитра Майвського для виконання інших завдань,¹⁷⁾ а на його місце призначив Василя Охримовича¹⁸⁾. У тому часі я також отримав новий підпільний приділ: із **КВШ ОУН** Львів не перенесено до **P33** (Реферату зовнішніх зносин, що при **Проводі ОУН-Б** діяв під проводом Миколи Лебедя), а теж доручення готуватися до подорожі до Румунії, де мав взяти участь в

¹⁷⁾ Дмитро Майвський (1910-1945), член Проводу **ОУН** („Косар”, „Тарас”) і визначний підпільний публіцист („Дума”), був поруч Якова Бусла („Га-

переговорах ГК УПА з ГК румунської армії. Такі переговори мали вже місце з угорцями на Волині, а теж згодом і в Галичині та, врешті в Будапешті¹⁹⁾.

лини") й старшин УПА членом делегації, що на вимогу святоюрських кіл відбув єдині в історії ОУН-УПА-УГВР переговори з представниками московсько-большевицьких окупантів України, які відбулися, на Зборівщині, в лютому 1945 р. Голова делегації окупантів представився, як полк. Головко, що дало підставу для здогадів, що підсуетський письменник, Андрій Васильович Головко, належить до советських органів безпеки. Пізніше відкрито в Києві справжнього полковника КГБ, — Головка, який під псевдонімом Сергія Тарасовича Даниленка написав книгу п. н. Дорогою ганьби і зради (Київ, 1972), яку назвав „історичною хронікою” і яка, справді, є доволі детальною хронікою дій ОУН-УПА-УГВР та „уніяцької церкви” в католицькій інтерпретації. У цій книзі, на 621 сторінці, є таке місце: „На початку 1945 року для бандерівського проводу ОУН і УПА... склалися такі обставини, коли він мусив показати своїм рядовим членам, ніби й сам шукає можливості розпочати переговори з представниками Радянської влади, більшовіцького підпілля, так би мовити, „низи”, погрожували „верхам” зробити це самочинно. З цією метою два члени бандерівського проводу ОУН-УПА — заступник Шухевича Маєвський (так! Л. Ш.) і „політичний вихователь УПА „Галина” — в ніч з 26 на 27 лютого 1945 року, на 93-му кілометрі дороги Львів-Тернопіль під охороною численної банди зустрілись з представником Радянської влади (ним був автор цієї книжки). Відбулась п'ятигодинна розмова...” (далі автор передає її зміст). Отак полк. Головко перемінився в Сергія Тарасовича Даниленка і, єдиний досі, в літературі, згадав про переговори, які не відбував сам, але з іншими представниками „Радянської влади”, але про місце й дату яких інформує точно. Чому у його спогадах немає згадки про прізвище „Галини” (Яків Бусел, відомий волинський націоналіст і публіцист), і про вареники, якими „радянських делегатів” гостили українські буржуазні націоналісти, то це вже належить до службових темниць автора.

¹⁹⁾ Василь Охримович (1914-1954), стрисечний брат Степана Охримовича (батьки їх, священики на Стрийщині, панотці Остап і Богдан були рідними братами), хоч молодий віком, але мав за собою вже довгий стаж в ОУН, як йому ми, жартома, казали, „від колиски”. Неперевершений ідеаліст і романтик, але й людина дуже свідома своїх обов’язків, невтомний у їх виконуванні, Охримович, з усіх членів ІК, зробив таки найбільший особистий вклад

Остаточно ІК для створення УГВР зформувався в такому складі: Лев Шанковський, представник УПА, Дарія Ребет і Василь Охримович, представники Проводу ОУН-Б, адвокат, мігр. Михайло Степаняк, представник громадсько-політичного сектора, що підтримував ОУН-УПА²⁰⁾ та інж. Ілля Сем’янчук, представник такого ж сектора господарського²¹⁾). Про працю цього Комітету для створення УГВР скажу пізніше.

в остаточну організацію УГВР. В екзилі, в Мюнхені, був кооптований до ЗП УГВР, і як член УГВР вийхав на Україну, щоб узяти участь в боротьбі ОУН-УПА-УГВР. В Україні був скоплений органами безпеки, поставленний перед трибуналом Київської Осібної Військової Округи (КОВО), приєднаний до смертної кари й розстріляний в 1954 році.

²⁰⁾ Про переговори УПА з угорською армією, що відбулися на Волині, є спомин учасника в Літ. УПА, 5, ст. 33-67. Про переговори УПА з більшовіцькою армією в Галичині (к-т, ген. Фаркаш де Кішварнак, в екзилі один з угорських діячів АВН) та про переговори з ГК угорської армії в Будапешті (делегацію українську очолював Василь Мудрий, в угорській делегації був членом (тоді капітан) Малтер, майбутній герой угорського повстання в 1956 році, ніяких спогадів чи фактологічних описів, крім коротких повідомлень, немає.

²¹⁾ Адвокат Михайло Степаняк, родом з Богородчанщини (с. Загвізд) був у своїй молодості визначним членом Комуністичної Партиї Західної України (КПЗУ). Болючий досвід сталінського розгрому КПЗУ, а згодом теж досвід першої московсько-большевицької окупації Галичини в 1939-1941 роках, з її трагічним завершенням — масакрами в'язнів у тюрмах після нападу гітлерівської Німеччини на СССР, у яких загинули теж члени його сім'ї й близькі друзі, зблизили Степаняка до ОУН-Б ще під час окупації й, у червні 1941 року отримав він від Ярослава Стецька грамоту УДП на „старосту” Дрогобицької області. За німецько-гітлерівської окупації співпрацював у громадсько-політичному секторі підпілля ОУН-Б і, згодом, став членом ІК для створення УГВР. За повторної московсько-большевицької окупації був скоплений органами безпеки і присуджений до 10 років каторги в советських концлагерях, з яких був звільнений за хрущовської відлиги, повернувшись до рідного села, де й помер, здається, в 1957 році.

²²⁾ Інженер Ілля Сем’янчук (1895-1955 в Чікаго), поручник УГА, абсолювент Празької політехніки, директор повітового Союзу кооператив у Станиславові, у війні директор Центросоюзу у Львові, був

У цьому місці бажаю зазначити ѹ підкреслити, що не зважаючи на мою працю в установах **ОУН-УПА** першого організаційного ступеня (це були установи, що трацювали для Проводу **ОУН-УПА**), а теж не зважаючи на мою працю в ІК, а згодом теж в **УГВР** і ЗП **УГВР**, я членом **ОУН** матірної, іні **ОУН-Б**, ні перед тим, ні тоді, ні пізніше, не був²²). Це означало, що в підпіллі **ОУН-Б** я не мав „організаційного зверхника”, не відбував з ним „зустріч” і не отримував від нього „організаційних” доручень, що в практиці **ОУН** часами не мали нічого спільногого з нормальними службовими дорученнями, які виникали з нормальних службових взаємин.

І як не-член **ОУН**, я не мусів перейматися справами ідеології ѹ групової політики, для яких не мав найменшого зрозуміння як людина безпартійна чи понадпартійна і до того (правди не закриєш) людина політично цілком неграмотна, може з найбільшими симпатіями до гетьманського руху, які розвинулись не так у зв'язку зі студіями творів Вячеслава Липин-

активним членом Фронту Національної Свідності (**ФНС**) під проводом Дмитра Палієва. Ця політична принадлежність не перешкоджала зв'язкам інж. І. Сем'янчука з **ОУН-Б** і вже в липні 1941 р. отримав він від Ярослава Стецька номінацію **УДП** на „старосту” Станиславівської області. Дальші зв'язки інж. І. Сем'янчука з **ОУН-Б** завершилися організацією співпраці **ОУН-УПА** з кооперативним сектором („Центросоюз”, „Маслосоюз”, „Народня Торгівля”), яка була доволі ефективна в цих часах. Вистачить згадати, що люди, які в містах працювали для потреб **ОУН-УПА**, отримували харчовий придліл, який за відповідними картками одержувано у відповідних крамницях „Народної Торгівлі”. Цей придліл, а це знаю з власного досвіду, був більший від німецького харчового придлілу. Таку співпрацю кооперації з **ОУН-УПА** зарганізував у „Райхскомісаріяті” (Волинь-Полісся) волинський кооператор Василь Мороз („Зубатий”), у Галичині — інж. Ілля Сем'янчук (псевда його не пам'ятаю). Інж. І. Сем'янчук мав мандат до **УГВР**, але, в Німеччині, відмовився належати до ЗП **УГВР**, кажучи що він у I ВЗ **УГВР** участі не брав і тому не міг бути обраний членом ЗП **УГВР**, склад якого був обраний на I ВЗ **УГВР**.

²²⁾ Як учасник визвольної війни 1918-1920 рр. і підхорунжий **УГА** та Армії УНР (А УНР, тоді теж відома, як „петлюрівська”), я був членом **УВО**, бо

ського, (ідеологія), як із студій творів Дмитра Дорошенка (історія). І мушу теж признатися, що за шість і півроку перебування в підпіллі **ОУН-Б** (тобто в підпіллі, перебування в якому було конечне з огляду на ворога, бо там де ворога немає, підпілля того роду, що було в Україні, є абсурдом), до мене ніхто не звертався, щоб я таким членом **ОУН** став, або казав мені, що членство **ОУН** є конечне в зв'язку з практикою, що її виконується в підпіллі **ОУН-УПА**. І ще мушу сказати, що серед молодих лідерів **ОУН-УПА**, серед яких я тоді у Львові обертається (Роман Шухевич, Олекса Гасин, Дмитро Грицай, Дмитро Маївський, Микола Лебедь, Мирослав Прокоп, Микола Арсенич, Ярослав Старух й баг. інш.) я знаходив багато більше зрозуміння для своїх, часами дуже „сепаратних” поглядів і дружньої їх толеранції, ніж у

до неї мусіли належати всі, хто колинебудь складав військову присягу **УГА**, і в ній моїм зверхником був Микола Бігун, товариш з гімназії й служби в Першій пластиунській сотні в Стрию. Поза **УВО**, моя принадлежність до українських організацій обмежувалася до професійної „Української учительської громади” чи комбатантської „Молодої громади” у Львові під проводом полк. Андрія Мельника, а теж до „Українського Восино-історичного Товариства” під проводом полк. (ген.) Михайла Садовського у Варшаві й Каліші.

²³⁾ Для прикриття своєї праці в установах **ОУН-УПА** у Львові, я від травня 1942 р. був референтом професійного шкільництва в Шкільному відділі **УЦК** (кер. проф. Зенон Зелений, дуже гарна людина, патріот) і, згодом, референтом вишивок для потреб **УЦК** в Організаційному відділі **УЦК** (під проводом д-ра Миколи Ценка, а згодом д-ра Атанаса Фіголя). З визначних членів підпілля **ОУН-УПА** працювали ще Микола Дужий (згодом член **УГВР**), як заступник провідника Відділу культурної праці **УЦК** під проводом д-ра Михайла Кушніра, і д-р Богдан Тадей Галайчук, майбутній професор міжнародного права в аргентинському університеті, який був провідником Інформаційного Відділу **УЦК**. Окружні й повітові **УДК** були сильно інфільтровані членами **ОУН-Б**, за винятком Переяславського комітету, де головою був кол. сотн. інт. **УГА**, д-р Микола Хробак, який особливо вороже ставився навіть до „бандерівського духу”, як казав. У цьому бажаю ще засвідчити, що нас усіх, тобто мес. Дужого й Галайчука відношення до Provідника **УЦК**, проф. д-ра Володимира Кубійовича, було лояльне, бо ми переконалися про повний брак у нього будь-якого користолюбства, щирій український па-

багатьох сірих і несірих „еміненцій” тодішнього УЦК, серед яких доводилося мені працювати, щоб цією працею прикрити свою працю в підпільних установах ОУН-УПА²³).

Закінчуочи розділ цієї праці, який трактує про підготовчу працю для організації Ініціативного Комітету для створення УГВР, що почалося з мандату Промоду ОУН-УПА боссіні 1943 р., і подаючи персоналії ділових осіб, хочу теж висловити свою думку, що мое безпартійне, а при тому комбатантське минуле ї сучасне, яке було добре відсме керівним особам підпілля ОУН-УПА, було головною причиною моєго вибору до участі в підготовчих працях для створення верховного політичного центру для ОУН-УПА. Участь не-членів ОУН у цьому ділі свідчила, що ОУН-Б справді виконує п'яту постанову II (краківського) ВЗ ОУН з квітня 1941 року, яка стверджувала, що „у збройному збриві ОУН організує і веде до боротьби всіх українців, без огляду на їх політичні переконання”²⁴). Історія Ініціативного Комітету для створення УГВР доказує, що на переломі 1943-1944 років таких українців різних політичних переконань, що їх ОУН зорганізувала до боротьби, було відносно багато в підпіллі ОУН-УПА ї тому боротьба ОУН-УПА проти німецько-гітлерівських і московсько-большевицьких окупантів на революційному пляцдармі Західної України мала широку підгримку всього українського народу. Ця підтримка мала велике значення в окремих фазах розгортання цієї боротьби.

тріотизм і науковий підхід до вирішування всіх сірих і несірих справ. І його нехіть до нашого середовища (ОУН-УПА) ніколи не виходила поза межі пристойності і ми вважали її приватною справою професора, якою вона є була.

²³) Текст II (краківського) ВЗ ОУН подано в III томі документів і матеріалів, упорядкованих Тарасом Гунчаком і Романом Сольчаником (Сучасність 1983, ст. 7-22).

(Закінчення в наст. числі)

У 60-ЛІТНЯ СТВОРЕННЯ СУМ В УКРАЇНІ
ЗБІЛЬШИМ НАШУ УВАГУ ДО РІДНИХ
ДІТЕЙ І МОЛОДІ ЗА ОКЕАНОМ!

ІЧКАВІЙ АЛЬМАНАХ

Альманах „Гомону України” на 1985. Торонто, видавництво Спілки „Гомін України”, 1985. 191 стор. ілюстр., порт., факсиміле, оголошення й календар, 23 см. Бібліотека „Г.У.”, ч. 45.

Бібліографічна записка д-ра О. Соколиншина, члена АДУК.

Серед небагатьох альманахів у Вільному Світі Альманах „Гомону України” займає окреме місце. Його тематика чисто національна, державницько-соборницького духу; видання слід використовувати в школах українознавства.

Розпочинається він зі статею „У 85-річчя „Самостійної України” Миколи Міхновського” з його портретом, як також календарем від січня до грудня та докладним календарем наших культурних й історичних подій. Однією слідує д-р П. Мірчук — „У 35-річчя герайської смерті ген. Тараса Чупринки—Романа Шухевича” з портретом та світлиною Підвиділу УПА „Роман” в Карпатах 1950 р.; Олег Романишин містить статтю „Андрій Бандера — редактор „Гомону України”, з портретом. В'язень КІЦ Авішвіц ч. 57349 дав спогад „У 40-річчя визволення з німецької неволі”, 1945-1985, присвячений упавшим за волю України. Д-р Роман Малашук у статті „Ім дзвони не грали...” — До 40-річчя визволення з німецьких концтаборів (1945 — 6. 5. — 1985) пише про загинулих українських політичних в'язнів за українську державу. Також поміщені: „Морд Дітей” О. Данського, інж. Мих. Ількова „Іх було дванадцять”, д-ра П. Мірчука „В німецьких млинах смерті...” та „Хто відповідає за ті злочини?” Про Дмитра Мирона-Орлиця пише Зена Матвійчук, а про український Пласт на Закарпатті Ю. Шанта. Олександр Татомир написав про „Першу зустріч” з воїнами УПА, Арсен Курган — „Спогади Катині”, Мих. Іваєвка — спогад „Пропанца сила”.

Поміщено там і ряд поезій: Грині Жиленко „Слово матері”, Ігоря Калинця „Мужній вірі”, Миколи Руденка „Глянь на годинник ...”.

Слідує передрук „Перший постріл...”, як Січинський вбив графа Потоцького 1908 р., вірші Лінні Костенко та Марка Боссолава, мігр. Ває, Бородача — про мартирологію Закерзоння, Ол. Татомира про книжку гімназії сестер Василіянок у Львові. Ів. Кейван дав статтю про Корнія Устияновича, в сторіччя його с образу „Мойсей”, за тим слідують ще вірші Вас. Стуса й Мих. Осадчого та стаття Марти Кравців-Барабаш про З. Лиську, музикознавця, з портретом, автора кодексу „Українські мелодії”. Маємо вірші Мик. Руденка, Ів. Світличного — вірш „Тарае Бульба”, Стан. Тельнюка „Пісенька гурона”. У 50-ту річницю смерті Андрія Чайковського статтю помістив Мих. Лоза, а В. Скуратівський про те, як „Бджола ліксує”.

Альманах є цінним вкладом в нашу патріотичну поточну літературу.

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
1-ий УКРАЇНСЬКИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ЩАДНИЧИЙ БАНК

“ПЕВНІСТЬ”

ВСЄСТОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої банкові потреби
у найбільшій українській фінансовій установі

Ощадності забезпечені федеральною агенцією до висоти 100 тисяч дол.

1st SECURITY FEDERAL SAVINGS BANK

936 North Western Avenue
Chicago, Illinois 60622
(312) 772-4500

B R A N C H:

2166 Plum Grove Road
Rolling Meadows, Illinois 60008
(312) 991-9393

ВСЄСТОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДЛЯЄ НАЙДЕШЕВШІЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди
Безплатне забезпечення ощадностей
Безплатне життєве забезпечення
до 2,000 дол.
Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave. Yonkers, N.Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕРТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ” У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗА-
ЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
НИЗЬКОВІДСТОКІВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІІ,
ШПІТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5½ %
ДИВІДЕНДИ

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.
Ощадності забезпечені до всякої висоти.

Future Credit Union of Detroit
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel. 843-5411

До 40-річчя ІІ світ. війни

ПРО ОДИН ДОКУМЕНТ ГІММЛЕРА

Серед десятків тисяч німецьких документів гітлерівського періоду є десятки чи й сотні, важливі для українців: документи-накази про арешти і розстріли українських націоналістів у Західній Україні, про розстріли національно-свідомих, патріотично настроєних українців на Наддніпрянщині; накази про позишення членів підпільної ОУН під проводом Степана Бандери (є навіть фото з таких зліквідованих геройів України у м. Миколаєві).

Але, крім тих вимовних доказів так зв. „співпраці” українців із гітлерівцями, як то закидають українцям Москва і частини жидів, є один дуже важливий наказ керівника есесівців Г. Гіммлера. Той наказ був проектирований на екрані телевізії 10 років тому. Його конче треба розшукати — ось завдання для Українського Гарварду, НТШ чи УВАН! — перекласти на англійську й інші мови світу і відповідно до його ваги розпропагувати.

То був наказ Гіммлера про фізичну ліквідацію трьох народів на Сході Європи: українців жидів і циган. Часопис УНПомочі „Українське Народне Слово” (в Чікаго) писав на цю тему в числі від 27 березня 1985 року:

„Телевізійний канал ч. 13 показував 10 літ тому, дня 13 березня 1975 р., документальний кінофільм „Чиста кров”, про пляни фашистської Німеччини завести в Німеччині „чисту расу” німців та германізувати, онімечувати дітей інших підкорених народів. У фільмі, знятому після трирічної праці та розшуків свідків, подружжям Гайлліл-Генрі, наведено документ із підписом керівника СС Г. Гіммлера про його наказ: „Жидів, українців, циган і частково поляків — фізично зліквідувати”. На місце зліквідованих українців в Україні мали прийти німці-колоністи.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ФРОНТ

В окупованій Україні діє Український Національний Фронт, підпільна Організація, яка на сторінках „Хроніки Католицької Церкви на Україні” з 1984 р. демаскує московську політику російщчення і винародування українського народу, вимагає повної українізації в Україні, виведення сов. війська, створення української армії, друку гречесь та інше.

УНФронт попереджає, що коли в Україні як і в Румунії та ін. підкорених Росією країнах діятиметься далі те, що діється сині, включно із переслідуванням усіх українських Церков, то, цитуємо: „нам лишається одне — збройне повстання!”

Українці повинні мати на увазі цей кінодокумент і наміри фашистської Німеччини, що їх продовжує тепер большевицька Москва, яка не шляхом фізичного винищування, а дорогою геноцидної культурної політики — русифікації — намагається винищити український народ. За Гітлера германізували дітей підкорених народів, за червоних царів — російщать-обмосковлюють.”

Фашистсько-гіммлерівський „Закон” про пляни винищення тих народів на Сході Європи треба розпропагувати, а одночасно наші наукові установи морально зобов’язані невідкладно доносити до свідомості Америки і світу про винищування Росією України й ін. „ресурсів” шляхом російщення від Сталіна до іншого Горбачова.

Леонід Полтава

ВІЗВОЛЕННЯ НАЦІЇ ОКРОПЛЮЄТЬСЯ
І ОСВЯЧУЄТЬСЯ КРОВ’Ю ІІ НАЙКРАЩИХ
СИНІВ.

Симон Петлюра